

PULA
Náczyhegyi
Tükör-Spiegel

XXX.évfolyam

1.szám

Pula, 2019 július 27., szombat

Pula, Náczyhegy 2019

*„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség”
(A szőlőhegy 1817-ben írott törvénykönyvéből)*

Helytörténeti folyóirat

Megjelenik minden évben július utolsó szombatján

Kiadja a Pulai Náczyhegy Kertbarát és Tájékoztató Egyesület (PUNKTE)

és a Német Nemzetiségi Önkormányzat

Szerkesztő: Nagypál Szabolcs

Főszerkesztő: Nagypál Gábor

Az elmúlt esztendőről

Kedves nárczihegyiek, pulaiak, kedves olvasók!

Minden esztendő más-más lehetőségnek, célnak és tanulságnak a megélésével teszi még változatosabbá a közösségünket, valamint a saját életünket.

A különböző álmaink és az egyes vágyaink alapozzák meg a terveinket. Mindezeknek a megvalósulását pedig szabályok és szabályzók tartják kordában.

Sajnos, az álmainknak az előkészítése során több olyan előre nem látott akadály is fölmerült, amely késleltette vagy meg is akadályozta ezeket.

A legelső álom, amely így áldozatul esett, a faluháznak az energetikai megújulását célozta meg.

Mint hamarosan kiderült, a vállalt önrész fölött, tervezési, műszaki ellenőri, valamint közbeszerzési költségek is növelték volna az összköltséget.

Ezeket azonban nem lehetett beépíteni a pályázatba. Ilyen nagyságú költségek vállalására sajnos nincsen lehetőségünk.

Az orvosi rendelőnek a bővítése még bizonytalan, a kiegészítő támogatásnak a megítélésére várunk. Na de térjünk át a megvalósuló álmokra.

A községünk különleges adottságára, sajátosságára hívja föl a figyelmet a temető melletti geológiai bemutatóhely.

A tanösvénynek az igazi különlegességét nem annyira a nagysága, hanem a sokszínűsége adja.

A közlekedésbiztonsági pályázatunkat a folyóiratnak a megjelenésekor már műszakilag átadták.

Több megbeszélésen vettünk részt a 77-es úttal kapcsolatban, és kaptunk ígéretet további, a közlekedésbiztonságunknak a növelését célzó ötleteknek a megvalósítására – mindez nem pénzkérdés.

Saját forrásból is igyekszünk kisebb beruházásokat megvalósítani, ezt azonban sokszor egy megfelelő vállalkozónak a megtalálása akadályozza.

Igyekeztünk az eddig megszokott programjainkat olyan magas színvonalon megtartani, hogy minden egyes korosztály megtalálja a szórakozását.

Mindezek megszervezésében jól együtt tudunk működni a nemzetiségi önkormányzattal, a Pulai Ifjúsági Klub (PIK), valamint a PUNKTE tagjaival. A társadalmi munkásoknak is sokat köszönhetünk.

A testület, az önkormányzat, valamint a lakosok hivatalos ügyeinek az intézése – a jegyzők, valamint az aljegyzők személyének a cserélődése miatt – sajnos, az elmúlt esztendőben sem volt zavartalan.

A közös hivatalnak a munkáját és az önkormányzatunkat a felettes szervek többször ellenőrizték, szerencsére csak kisebb finomításokra volt szükség.

Sajnos, néha a lakossági észrevételeket nem a testülethez, illetve a jegyzőhöz juttatják el, hanem egy felettes szervet keresnek meg az észrevételeikkel.

Ezeket általában visszautalják hozzánk válaszként, vagy kötelezik az önkormányzatot az eljárásnak a lebonyolítására.

E lakossági bejelentések többletkiadásokat és munkát jelentenek az önkormányzatunknak, esetleg a lakosságnak is.

Bizonyára van olyasvalami, ami esetleg kimaradt a beszámolóból, kérem, nézzék el ezt nekem.

Az előttünk álló őszi ismét változásokat sejtet a falunk életében. Egy új testület régi és új tagokkal veheti át a stafétát.

Egy közösségért tenni nem mindig hálás feladat. De tenni kell, kicsik vagyunk ahhoz, hogy ne fogjunk össze.

A helyi kertbarátoknak, valamint a hegyi telektulajdonosoknak a munkája is pontosan ezt mutatja.

Az Ignác-nap, valamint a hozzá kötődő Nárczihegyi Tükör-Spiegel minden évben meghatározó Pula életében.

Ezúton is szeretnék őszintén gratulálni az újságnak az évfordulóján a kitartásukért a szervezőknek, a segítőknek, és megköszönni a munkájukat.

A további összefogásban bizva kívánok nagyon jó egészséget és boldogságot a családoknak, a békés szomszédokat, és jó termést a gazdáknak!

SZENGER István
polgármester

Harminc éves az újságunk

A harmincéves Náczihegyi Tükör-Spiegel sok szeretettel köszönti minden kedves pulai és náczihegyi olvasóját, valamint távolabb lakó („vidéki”) barátait. Köszönjük, hogy kézbe vették, olvasták a lapot, és észrevételeket tettek.

Sokan meg is őrizték a megjelent példányokat – erre utal, hogy időnként kérést kapunk valamelyik évjárat pótlására. A kéréseknek szívesen teszünk eleget.

Természetesen egy kiadvány nem jöhet létre közreműködők nélkül.

Minden alkalommal közöltük a megválasztott polgármesternek az éves beszámolóját. Köszönet érte REMÉNYI Antalnak, KERTÉSZ Lajosnak és SZENGER Istvánnak.

Közölni tudtuk az országosan ismert meghívott előadók előző évi náczihegyi ünnepen elmondott beszédének szövegét is.

Helytörténettel foglalkozó kiadvány természetesen csakis a helyben lakók írásaival lehet igazán hiteles.

Pulaiak hosszú sorát sikerült megnyerni, hogy írják meg emlékeiket, élményeiket. Hálás köszönet érte! Elsősorban a színvonalas tanulmányokat író REMÉNYI Antal, HARMATH István, TÁL József, LEITOLD István, LEITOLD Attila, SZAUER Ágoston, valamint JÁGER Eszter munkáit kell megemlítenünk. Örömmel közöltük MOLNÁR János, TOKOLICS Gyuláné, PILLER Magdolna, PILLER Zsuzsanna, HOLCZER István, HOLCZER Balázs, VERS Kristóf, GETTINGER Szilvia, JÁGER István Tamás írásait.

A náczihegyi birtokosok és a barátaik közül elsősorban az állandó közreműködő NÁDOR Istvánt, valamint BÚS Máriát illeti nagy-nagy köszönet.

Rajtuk kívül dr. GABNAI Margit, dr. SCHOLTZ József, PÉTI Miklós, KRIZSÁN András, BALLA Emőke, dr. NAGYPÁL Szabolcs, valamint HOLÁNYI Julianna emelték írásaikkal a lap színvonalát.

Büszkék vagyunk arra, hogy ismert szakértők Pulával, illetve Náczihegygyel kapcsolatos sorait is meg tudtuk jelentetni.

A teljesség igénye nélkül köszönet illeti H. CSUKÁS Györgyi néprajzkutató és RAINER Pál történész közreműködését.

Továbbá, CSER István építész, ÉRI István régész és LACZKOVITS Emőke néprajzkutató írásait.

Végezetül, SOLTI Gábor biológus és CSOMA Zsigmond szőlészeti-borászati szakértő tanulmányait.

A fősoroltak közül többen már nincsenek közöttünk. Az újságnak a példányait lapozgatva megrendítő olvasni az elhunytakról szóló megemlékezéseket, a temetésen elhangzott beszédek szövegét.

Kérés érkezett elsősorban az új pulaiak, a náczihegyiek és a barátaik érdekében, hogy az újabb lapszámokban jelentessünk meg korábbi írásokat.

Az idei Náczihegyi Tükör-Spiegel kiadványunkban ennek megfelelően közlünk néhány korábbi írást.

Nagyon szívesen fogadunk a jövőben is a különböző helyi történésekkel kapcsolatos írásokat. Kérjük azt, hogy írják meg az emlékeiket a faluról, a hegyről, a környékről, valamint a szüleikről. A kiadvány eljut több levéltárba, ekképpen azt mások is megismerik.

A legfontosabb azonban az, hogy az utánunk következő nemzedékek részben a közölt helytörténeti írásokból, visszaemlékezésekből, riportokból kaphatnak képet a korábbi idők és benne az elmúlt három évtized helyi történéseiről, az itt élt emberek életéről.

NAGYPÁL Gábor

HUDI József (fölolvasott) előadása a Náczihegyi ünnepségen (2018. július 28.)

Ünnepi alkalom, hogy a Náczihegynek a birtokosai és a vendégeik esztendőről esztendőre összegyűlnek a hegynek a lábánál, a bejáratánál, mondhatni: a kapujánál, és emlékeznek a régmúltra, és egy kellemes délutánt és estét eltöltenek együtt.

Az emlékezet és az emlékezés egy közösségépítő esemény. Egyaránt lényeges helyi, regionális és országos szinten, fontos ugyanakkor egyetemes emberi szinten is. Pulán annak van jelentősége, hogy a község újkori telepesközség, a német lakói mezőgazdaságból éltek, és a szabadidejüket egy részét a szőlőhegyen töltötték.

A szőlőhegy ősidők óta egyszerre színtere a munkának, a kikapcsolódásnak és a társas együttlétnek. Az utóbbinak a csúcspontja a szüret, amelyet a régi hegytörvények pontosan szabályoztak.

A magyar mezőgazdaság-történeti kutatások régóta foglalkoznak a promontóriumoknak, vagyis magyarul a hegyközségeknek a történetével. A kitüntetett figyelem annak szól, hogy a hegyközségek a szabadparaszti fejlődésnek a lehetőségét biztosították a középkorban, valamint az újkorban is.

Az őseink a megfeszített munkát föltételező szőlőművelést, valamint annak a végeredményét, a bort különös becsben tartották. Bacchus kultuszának rendkívül gazdag költészete és irodalma van, köteteket tölthetnénk meg a szebbnél szebb műalkotásokkal – magyarul, valamint a világnak számos más nyelvén.

A kulcsszóról, vagyis a szabadparaszti fejlődésről külön is szólnunk kell. A rendi jogban a föld nemesi tulajdonnak számított, a jobbágy csak birtokolta azt, mégpedig meghatározott sajátos föltételek mellett.

A terheit és a kötelezettségeit különböző magánjogi szerződések szabályozták. A jobbágytelek fölött a földesúr rendelkezett. Amennyiben úgy találta, hogy a jobbágy hanyag, nem műveli rendesen a rá bízott birtokot, az esetben el is vehette tőle, és másnak adhatta.

Még a házától is megfoszthatta, amennyiben annak a becsárát megfizette. A szőlőbirtok azonban különleges birtoklás volt.

A szőlő után is adózni kellett, a jobbágyok azonban szabadon adhatták-vehették a szőlőjüket.

Azt is mondhatnánk, hogy a szőlő szabad birtokforgalom tárgya volt – rendkívül jó tőkebefektetésnek számított. A különleges jogállásból következett az, hogy a falvak határában lévő szőlőhegy külön községet alkotott, független volt a községi önkormányzattól, és demokratikusan választották.

A devecseri uradalomhoz tartozó Pulának a kedvező jogi helyzetét az 1745. évi telepítési szerződés biztosította. A római katolikus német telepesek több esztendeig adómentességet kaptak, hogy az erdőt kiirtva telket alakíthassanak ki, és azon házat építhessenek.

A telepesek szabad költözködési jogot élveztek, nem kellett robotolniuk, a robotot pedig pénzben váltották meg. 1766 után bevezették a Mária Terézia-féle urbáriumot, ez sem hozott azonban lényeges változást.

1848-ig megmaradt a robotváltság, valamint a költözési szabadság. A szépen gyarapodó község a századnak a végén évente közel ötszáz forinttal gyarapította a devecseri uradalmi kasszát.

A kedvező jogi helyzetnek köszönhetően a népesség szépen gyarapodott is: az első népszámlálás idején, 1785-ben négyszázharminchét főt írtak össze. 1848-ban, a jobbágyfölszabadítás idején immáron ötszázhusz lakosa volt a falunak.

A fogyás a tizenkilencedik századnak a végén kezdődött, és tart egészen a mai napig. Mára az egykori népesség több mint felére apadt. Ahol a táji adottságok megengedték azt, ott mindenütt létesültek szőlőhegyek.

A Balaton-felvidéknek a falvai nehezen képzelhetők el szőlőhegy nélkül. A devecseri ESTERHÁZY-uradalomnak Szentbékállán volt a legnagyobb szőlőbirtoka. A pulai pintérek az urasági pincéhez is készítettek hordókat a tizennyolcadik században.

A pintérek mellett több kézműves is előfordul az anyakönyvekben. A szőlőhegyek fölött az adózás miatt a földesúr, illetve annak az emberei, az uradalmi tisztek bizonyos fokú ellenőrzést tartottak és gyakoroltak.

A termésnek a tizedét, a dézsmát mindenkinek meg kellett fizetnie must vagy bor formájában, később pedig a falunak a csapszékén, az uradalmi kocsmában e „kutyult borral” találkoztak a fogyasztók.

A régi jegyzőkönyvekben talán még azt is följegyezték, hogy a jobbágyok miként kísérelték meg eltítkolni a termésnek a nagyságát, hogyan akartak túljárni a dézsmaszedőknek az eszén.

Az 1822-ben a pulai helyen épült urasági két helyiséges – vagyis tekintélyes – dézsmapince inkább azt bizonyítja, hogy a dézsmaszedők többnyire résen voltak.

Az ESTERHÁZY-család a tizenhetedik században a köznemességből emelkedett a főrendi, grófi családok közé, és ugyanúgy lényeges bevételi forrásnak tekintette az uradalmaiban (a pápai, a devcesteri, a cseszneki, valamint az ugodói uradalmakban) a szőlőművelést, mint más jól gazdálkodó földesúr.

A család az 1626-os esztendőben kapta meg a pápai, valamint az ahhoz kapcsolódó birtoktesteket a királytól, és a kezdettől fogva lényegesnek tartotta a szőlőtermelésnek az előmozdítását.

A XVIII. században immáron jól működő uradalmi szervezet gondoskodott a gazdálkodásnak az irányításáról. A zalai uradalmi szőlőknek a nyilvántartását és a megműveltetését is Páparól, a várkastélynak a hivatali szobáiból irányították.

Hogy a földesúr számára nemcsak a majorsági szőlők, hanem a jobbágyok által művelt szőlők is jelentős értéket jelentettek, azt a szőlőhegyi szabályzatok (törvények vagy artikulások) is hatásosan bizonyítják.

Pápan például, az úgynevezett Öreghegyen egymással párhuzamosan több hegyközség is létezett. Ezeknek a szabályzatát a tizenhetedik századtól kezdve ismerjük. A magyarországi – közte a pápai, a Veszprém és a Zala megyei – szőlőhegyeknek az artikulusait ÉGETŐ Melinda néprajzos több kötetben is kiadta, így ma már sokkalta többet tudunk a szőlőhegyekről, mint száz vagy éppen ötven esztendővel ezelőtt.

Tudvalévő, hogy a pulai jobbágyok a Felsőerdőt (Oberer Wald) 1811-ben kérték szőlő alá, 1817-ben pedig már pincéket és présházakat építhettek. Tudjuk azonban azt is, hogy a hegyközségnek a szabályos működését harminckét artikulusból álló hegytörvény biztosította.

Az 1822 és 1897 között a mindenkori néptanító mint hegyjegyző által vezetett jegyzőkönyv német, majd magyar bejegyzéseiből az egykori tulajdonosokat, a tulajdonosoknak a változásait is jól megismerjük.

A telekkönyvként is használt protokollumban adásvétel esetén az eladót s a vevőt följegyezték. Érdekesség: a telkek elhelyezkedését a tagosítás előtt nem helyrajzi szá-

mokkal jelölték, hanem az égtájak megnevezésével s aszerint, valamint a szomszédok nevének a megemlítésével.

Úgy tudjuk, hogy a *Náczihegy* elnevezés az 1858. évi tagosítási térképen fordul elő első ízben. (Az iratokban nyilván korábban is előfordulhatott.) Az elnevezés a közlemékezet szerint ESTERHÁZY Ignác földbirtokosra vezethető vissza.

A szőlőhegyi önkormányzatnak a működését, az előjáróságnak (a hegybírónak, a tizenkét esküdtnak, valamint a hegyestereknek) a föladatait, a hatáskörét, illetve a büntetési jogkörét a már említett hegytörvények szabályozták.

A néprajzosok szívesen nevezik a hegyartikulusokat *rendtartásnak*: e szép magyar kifejezés pontosan kifejezi, hogy a kornak az embere (beleértve a birtokosokat, valamint a földesurat is) hogyan képzelte el a hegynek a rendjét.

Továbbá, hogy miként óvta a hegyet a különféle károkozótól: a kóbor állatoktól, valamint a rendetlen vagy éppen tolvaj emberektől. A hegyartikulusok a *rendtartó falunak* a történelmi ujjlenyomatai, amelyeknek a jelentését századok múltán is értelmezni tudjuk.

Tisztelt hallgatóim! A pulai szőlőhegy történetének többféle korszakáról beszélhetünk: az 1. az alapítástól a filoxéra-vész megjelenéséig, az 1880-as évekig tart. A második maga a polgári korszak, amikor a régi fajták helyett direktermő fajtákat (elsősorban Nohát, valamint Otellót) telepítettek. A 3. a szocialista korszak, mikor a szőlőt a gazdák nem adták be a téeszbe, hanem maguk művelték meg. Az 1970-es évektől a hétvégi házat, telket keresők is megjelentek a hegyen.

Elérkeztünk a mai korhoz, mely a politikai s gazdasági rendszerváltással kezdődött. Mindegyik kor rajta hagyta lenyomatát a hegyen, melynek mai arculata az elmúlt közel két évtizedben alakult ki. Egykor gyakorlati okokból létesültek a pincék és a présházak: a gazdák lényegesnek tartották azt, hogy a szőlőnek a földolgozása, a mustnak, majd a bornak a készítése, valamint a tárolása a szőlőhegyen történhessék meg.

Ma már számos telken hiányzik a szőlő, a helyét gyümölcsös, díszfák, rét vagy éppen szántó vette át. Napjainkban a szőlőhegy elsősorban a pihenést, valamint a fölüdülést szolgálja. Az épületek városias színvonalú szolgáltatásokat biztosítanak. Kényelmes körülmények között lehet itt pihenni, tevékenykedni. A hegyről csodás kilátás tárul elénk. Végezetül, azt kívánom, hogy mindenki érezze jól magát a Náczihegyen, és tartalmas élményekkel gazdagon térjen haza.

Drága Tóni bácsi... (Emlékezés Reményi Antalra)

Idén lesz 10 esztendeje, hogy Reményi Antal (mindenki Tóni bácsija) nincs köztünk. Mindnyájan tudjuk, hogy mekkora úrt hagyott maga után. Mielőtt tollat ragadtam volna, hogy megemlékezzem a szomorú évfordulóról, lapozgatva a Náczihegyi Tükör-Spiegelnek a halála után megjelent számát, elolvastam az általam akkor írott sorokat. Úgy érzem, ennél őszintébben, szívből jövően ma sem tudnám megfogalmazni a véle kapcsolatos érzéseimet. Engedje meg a kedves olvasó, hogy változtatás nélkül közöljük ezen írást.

Immár huszonhat esztendeje is van annak, hogy megismertük egymást, 1984 októberének végén.

Barátunk által eladásra ajánlott telek megtekintése után a náczihegyi középső úton ballagtunk a falu felé feleségemmel.

Ott szembejött velünk egy ember, akkor még többségében sötét hajjal és sötét bajusszal. Nem kerültük ki egymást, hanem szóba elegyedtünk.

Rögtön kiderült, hogy egy széles látókörű, kedves embert ismerünk meg, aki látogatásunk céljának megismerése után visszafordult és házába hívott.

Így kezdődött, Tónikám, több mint negyedszázados barátságunk. Hálás vagyok a sorsnak, hogy megismertelek. Hálás vagyok, mert ama helyismereti tudást, amellyel Te rendelkezél, senki mástól nem kaphattam volna meg.

Amikor megfogalmazódott bennem, hogy mindezt az ismeretet valahogy meg kéne örökíteni, és meséltem Neked újságterveimről, lelkesen támogattál.

Te voltál és maradsz a huszonegyedik évfolyamát megéltő Náczihegyi Tükör-Spiegel legtermékenyebb munkatársa.

Még vannak kiadatlan írásaid (ezek közül egyet e számban is megjelentetünk), amelyeken keresztül itt fogsz élni közöttünk. Megígérem Neked, hogy a helytörténeti és helyismereti írásaidat mind összegyűjtjük és kiadjuk.

Olyan embernek ismertelek meg, aki meghallgatta mások véleményét. Akinek a község határaitól kitekintve a nagyvilágról is megvolt a véleménye.

Aki minden cselekedetével a község érdekét szolgálta. Aki jó barátságot igyekezett tartani még az „ellendrukkerekkel” is.

Közösen tervezgettük a régi építési emlékek, elsősorban a templom és a kápolna rendbehozatalát.

Hihetetlen munkát végeztél. Mi csak a budapesti kapcsolatok megszerzésében tudtunk segíteni. Ezek közé tartozik a Műemlékvédelmi Hivatal, valamint a bécsi Templomfőújítási Alapítvány támogatása, illetve a harang főújítását és automatizálását végző céggel kialakított kapcsolat.

A Náczihegynek mint Pula szerves részének sorsát és fejlődését mindig figyelemmel követted. Ti álmodtátok meg NÁDOR Pistával a Náczihegyi Ünnepet, amelyet 1988-tól kezdődően immár huszonharmadik alkalommal rendezünk meg. Te sürgetted és kezdeményezted kitartoán, hogy a Náczihegynek is legyen saját egyesülete.

Így jött létre a kezdeti baráti körből, a mára már a Veszprém Megyei Bíróság által is bejegyzett Pulai Náczihegyi Kertbarát és Tájgondozó Egyesület (PUNKTE).

Sorolhatnánk tovább ama számtalan kezdeményezést, amelynek motorja voltál. A temetőkápolna főújítása, az Eszterházy Károly Közalapítvány létrehozása, a Szent Ignác tér kialakítása, a szobor kifaragtatása mind-mind a nevedhez fűződik.

Tónikám! A tizenöt év korkülönbség ellenére barátnak tekintettél. Többször ismételt mondasod volt, hogy a kapud nulla órától huszonnégy óráig nyitva áll előttem.

Sajnálom, hogy csak ennyit tudtam segíteni, de tudom, hogy Te ezeket is értékelted és hálával fogadtad. Halálhíred hallatán 2009 novemberében budavári lakásunkban gyertyát gyűjtöttünk. Tudtuk, hogy egész Pulát, és benne minket is pótolhatatlan veszteség ért.

Egy olyan ember távozott el, aki a háború után, „vidékiént”, mint tanító érkezett a faluba és a legnagyobb pulaivá vált. Megígérjük, hogy nem feledkezünk meg Rólad, igyekszünk ápolni emlékedet és az Általad teremtett hagyományokat.

És hiszünk abban, hogy a fiatal pulaiak is igyekeznek a közösségért dolgozni, beteljesítve ezzel dédelgetett reménységedet.

Ameddig Pula és a Náczihegy létezik, biztos lehetsz abban, hogy Érted is szól a pulai harang.

NAGYPÁL GÁBOR

Reményi Antalra emlékezve

A családjunk immáron közel negyven esztendeje kötődik a pulai Nácihegyhez. Itt nőttek föl a gyermekeink, és sokat időznek itt az unokáink is.

Elmondhatjuk, hogy a falunak és a hegynek a lakói befogadtak bennünket, segítették a beilleszkedésünket és a meggyökeredzésünket e szép vidéken.

Mindebben bizonyára döntő szerepe volt a falu tanítójának, és később polgármesterének, REMÉNYI Tóni bácsinak.

Amikor még egyáltalán nem volt vízvezeték a hegyen, kisebb nagyobb víztartályokba hordtuk föl a vizet a főzéshez, mosogathoz és mosdáshoz.

Akkoriban a Tóni bácsiék háza előtti kútból szoktunk volt „tankolni”. A gyermekeink szerettek bennünket ezen alkalmakra lekísérni, „világot látni”.

Már volt vízvezeték, amikor egyszer beszélgetés közben Tóni bácsi fölidézte az esti vízvételeknek az emlékét.

„A gyerekek mindig milyen szépen, rendesen köszöntek” – emlékezett vissza, bújt elő belőle a jó pedagógus.

A szülőnek ez még akkor is jól esik, amennyiben már a gyermekek gyermekeit terelgeti.

Közelebbi kapcsolatba akkor kerültünk, amikor 2006-ban elkezdtük a nácihegyi egyesületet szervezni.

Nagyon örült annak megnyíló a lehetőségnek, hogy végre össze lehetne fogni a hegy gazdáit.

Kicsit talán ő is (ahogyan mi magunk is) a régi hegyközségnek az utódját szerette volna látni ebben.

Bár e szerepet egy egyesület manapság már nem tudja betölteni, ámde jól képviselheti a

közösségnek az érdekeit. 2008-ban azután bejegyezte a bíróság a PUNKTE-t. Tóni bácsi a közgyűléseken és a rendezvényeken megjelent, maga a jelenléte is támogatás volt.

Ha szólt, akkor mindig a maga halk és csöndes módján mondta el a tanulságos mondanóját.

Nagy megtiszteltetés volt az, hogy a hagyományteremtő, legelső Márton-napra 2009-ben (a halála előtt két héttel) föllátogatott a pincénkhez.

Többekkel együtt nagyon boldogan dolgoztunk az emlékkönyvön, vagyis a pulai olvasókönyvön.

Ez tükrözte tiszteletet parancsoló tudását, szorgalmát, mély elkötelezettségét a szeretett falujához, Pulához.

Az összegyűjtött írásait olvasva arra gondol az ember, hogy milyen nagy és fontos ember a tanító.

Lámpás ő, aki ismeretet, öntudatot, büszkeséget, valamint hazaszeretetet hagyományoz a faluban élő emberekre, és az innét elszármazottakra is.

Évtizedek telnek el, és új nemzedékek veszik kezükbe a pulai olvasókönyvet, ismerkednek a falu múltjával.

Lelkesen nézhetik a 144. oldalon, hogy a saját szüleik, nagyszüleik és dédszüleik, mint adatközlők vagy éppen a honismereti szakkör tagjai segítették a pulai népszokások és hagyományok összegyűjtését.

REMÉNYI Antalnak a gazdag élete azt példázza számunkra és mindenki számára, hogy a közösségnek a szolgálata a legnemesebb dolog a világon.

**BÚS Mária és
PÉTI Miklós**

Egy helytörténeti és honismereti olvasókönyv: Reményi Antal néptanító és népművelő emlékezete

A REMÉNYI Antal emlékére az írásaiból összeállított *Pulai olvasókönyv*, JÁGER István Tamás szerkesztésében, a 2011-es évben jelent meg, a pulai német kisebbségi önkormányzat kiadásában, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium pályázaton elnyert anyagi támogatásával. A németül a *Pulaer Lesebuch: Ein Gedenkbuch für Antal Reményi* címet viselő kétnyelvű kötet a megyszerte ismert és szeretett, bölcs Tóni bácsi nyolc magyar és egy német nyelvű helytörténeti és honismereti tanulmányát közli.

A most ünnepi kötetrel is megbecsült szerző, noha maga is a német kisebbség tagja (édesapja REINFAHRTÓL magyarosított, édesanyja családneve pedig LÉBER), de nem Pulán született, hanem a közeli Márkón, 1926-ban. Mégis, 1951-től 2009-ben bekövetkezett haláláig Pula lett az otthona, ahol nemcsak általános iskolai tanítóként, néptanítóként és népművelőként dolgozott, hanem a falu vezető szellemi erejévé vált, sőt a nagyvázsonyi körzeti művelődési házat is ő igazgatta. A falu első szabadon választott (és azután még egyszer újraválasztott) polgármestereként a közössége közéletében, önkormányzatában is szerepet vállalt, de az életfölfogása szerint mindig szigorúan pártonkívüliként. Veszprémi járási szinten is tevékeny volt tanácstagként, sőt a megyei szinten előbb az akkori népfrentbizottságban, majd a Veszprém megyei önkormányzat korelnökeként, s a megyei kulturális és oktatási bizottság, valamint a nemzetiségi munkabizottság elnökeként dolgozott. Végül, országos szinten a népművelők egyesületének is éveken át az elnökségi tagja volt. 1994-ben az egész életművéért, különösen is a helyi településfejlesztésben végzett igen kiemelkedő tevékenységéért a Magyar Köztársaság érdemrend kiskeresztjét kapta.

Pula 350 év alatti változásait, a *falutörténetet* is áttekinti a kezdőírás, mely a Veszprém megyei honismereti tanulmányok kiváló darabja. Pula a történelem folyamán hol Veszprém, hol pedig Zala vármegyéhez tartozott. Az újratelepítések egyértelműen Zalához, 1950 után pedig kétségkívül Veszprémhez sorolták be közigazgatásilag. 1959-ben épült meg hozzá a bekötőút, ugyanczen évben alakult meg a helyi termelészövetkezet, 1960-ban vezették be végre a villanyt, és 1965-ben avatták föl az új kultúrházát.

Pula *településtörténetének*, az 1557-ben pusztává váló ősi település 1746-os, Ausztriából,

Bajorországból s Württembergből származó németekkel (svábokkal) újratelepítésétől a nemzedékek küzdelmeinek, örömeinek s eredményeinek külön tanulmányt szentelt a szerző (közösen PILLER Magdolna Ildikóval), mely a háztörténetek kiemelkedő darabja. Az írás gerincét – a régmúlt s a közelmúlt kötelező történelmi s eseménytörténeti áttekintésén, a jelenkor intézményrendszerének (önkormányzat, oktatás, népművelés, közművelődés, polgári szerveződések) ismertetésén túl – a hagyományok föltérképezése adja. E részben kiderül, hogy milyen településkép s utcaszerkezet kialakításába fogtak az érkezők; életük miféle vallási s szentségi környezetbe ágyazták; viseletüknek milyen megkülönböztető jegyei voltak. Képet kapunk arról, hogy szokásait minnek megfelelően alakították ki; mi jellemzi sajátosságos nyelvjárásukat; az étkezésüknek s konyhájuknak mi adja sajátos jellegét; illetve hogy az idelátogatók még milyen helyi nevezetességekkel és látványosságokkal találkozhatnak errefelé. A helyi német kiejtéssel kapcsolatban, annak érzékeltetésére egy pulai nyelvjárásban lejegyzett disznótoros kopogatóverssel is megismerkedhetünk, köznyelvi német átiratban s magyar fordításban is.

Elkötelezett adatközlők (elsősorban SZENGER György, MEKLERNÉ SZENGER Erzsébet és SZENGER Pál) elmondása nyomán született meg a pulai *pürgerszokások* (MOLNÁR Lászlóval közösen írt) vázlatos áttekintése. A pürgerek a német őshazából hozták magukkal e sajátos tiszteletbéli polgárőrségi helyi szerveződési formát. A pürgerekkel foglalkozó rövid írást esetleg belé lehetett volna olvasztani a nagy településtörténeti tanulmányba, úgy, ahogy az annak a német nyelvű fordítása (SZILÁGYINÉ KÓSA Anikó munkája) esetén is történt, amely a kötet záró tanulmánya, *Schwäbisches Leben in Pula* cím alatt.

1812-ben telepítettek szőlőt a falu mellett elterülő dombon, amely ezután a Náczihegy nevet kapta, mégpedig a védőszentje, a jezsuita rend alapítója, Loyolai (Szent) IGNÁC (1491–1556) nyomán. De a *szőlőhegy törvénykönyve* később elkallódott, és csak az 1970-es években került elő egy pulai ház rejtékéből, együtt a hegy különböző vegyes eseményeit és történéseit rögzítő följegyzésekkel. Ez utóbbiak közül hét ismertetése már megjelent a REMÉNYI Antal által főszerkesztett s lassan a 25. évfolyama felé közeledő *Náczihegyi*

Tükör-Spiegel című, évente megjelenő helytörténeti folyóiratban, s most a kötet ezeket közli újra.

Pulának a kommunista időkben, a tanácsi rendszerű *önkormányzatiság* alatt eltelt mintegy negyven esztendejével foglalkozik a szerző következő tanulmánya. 1950 és 1968 között ugyanis a község önálló volt, 1969 és 1990 között pedig egy községi közös tanács részese, mégpedig Nagyvázsónnyal, Barnaggal, Mencshellyel és Vöröstóval együtt. Az írás különös figyelmet fordít az előjáróság öt esztendejére, mégpedig 1985 és 1990 között, amikor ugyanis maga REMÉNYI Antal lett a község előjárója: utólag tekintve ez már nyilván a bontakozó új önállóság egyik előjele, előszele volt. 10-15 év távlatából az egykori községi előjáró visszatekint az elért eredményekre, és föloldézi az akkor legfontosabbnak számító és a legtöbb vitát kiváltó ügyeket, például a tűzoltóság, a szennyvíztisztító, az idősekkel törődés, illetve az ifjúság nevelésének kérdését.

Tudományos igényességgel és a lehetőségek szerint mindig a teljességre törekedve nyúl a választott kérdésköréhez a Pula község és határának *vízrajzát* részletező tanulmány, amely a Veszprém megyei műtárgyvédelem tárgykörébe is illeszkedik. Az írás nem elégszik meg a természetes vizek, így a felszíni vizek (mint például a folyók, a vízfolyások és az állóvizek), valamint a külterületi víznyerő helyek (mint például a források és a kutak) alapos ismertetésével. Ellenkezőleg: mindezek emellé fölvezolja a vizekhez kötődő földrajzi helyek, a tárgyak, a létesítmények (például a malmok) és a vízi jelenségek honismereti és a helyismereti anyagát is. 1975 óta folyik a csapvíz a faluban, 1992 óta pedig a Náczihegyen is van immáron elérhető vezeték víz.

A szerző a falujában annakidején egy helyi honismereti szakkört is szervezett és vezetett, akikkel több fölérés elkészítésébe is belévtak, az önkéntes néprajzi gyűjtőkre vonatkozó útmutatók alapján. Az első ilyen gyűjtésből készült tanulmány már annak idején megjelent a Veszprém megyei honismereti tanulmányok sorozatában. A kiterjedt fölérés során elsősorban arra voltak kíváncsiak a kérdezők, hogy a falubéli családok pontosan milyen módokon hasznosították és hasznosítják a települést körülölelő *erdőket* és *mezőket*. A válaszok összesítéséből kitűnik, hogy mind az erdőkben, mind pedig a mezőkön gyűjtögetnek még ma is, és e tevékenységben kiemelt helyen szerepel a mintegy huszonnégyféle, a környéken megtalálható és honos gyógynövény összeszedése és megfelelő népgyógyászati elkészítése, majd alkalmazása. A vadfogás is elterjedt a

faluban, akár élelmet adó állatok elejtéséről, akár vízből fogott állatokról, akár méhek vagy madarak befogásáról, akár pedig a hagyományos értelemben vett vadásatról légyen szó. Nemcsak örömet tartogat azonban minden esetben a természeti környezet, hanem az erdőn és a mezőn élő állatok (például a róka és az egér), illetve a ház körül található egyes kártékony állatok (különösen a görény, a menyét és a patkány) ellen is hatékonyan védekeznie kell az itteni lakosoknak.

Az MTA néprajzi kutatócsoportja által összeállított, a néphitre és a világnézetre vonatkozó kérdőív alapján a pulai honismereti szakkör emellett végigkutatatta a község teljes *néphitét* is, ahogyan azt a régi öregek tartották. A kutatás anyaga éppannyira volt a teremtett természet; mint az ember és a maga alkotta, mesterséges környezete, ideértve mindenekelőtt a növénytermesztést és az állattenyésztést, az épületeket és azok tartozékait, az egyes hivatásokat, a szakmákat és a foglalkozásokat, illetve a vallás és az egyházi élet tárgykultúráját. Az összefoglaló tanulmány egyik legérdekesebb része az emberfölötti erejű személyek és a természetfölötti lények világa, különösen is a boszorkányé, a garabonciásé, a kútemberé, az ördögé és a hétfejű sárkányé.

Lényeges megjegyezni, hogy REMÉNYI Antalnak még legalább két kiadatlan *kézírtos* dolgozatát őrzi a Veszprém Megyei Levéltár, melyek nyilván szintén érdemesek volnának a kötetben megjelentetésre. Mindkét írás egy-egy szomszédos településsel kapcsolatban folytatott kutatásokat foglal össze. Egyfelől, a szerző végigkövette a *mencshelyi* olvasókör történetét a kezdetektől, 1885-től, egészen az 1917-es esztendőig. Másrészt pedig, *nagyvázsónyi* Kinizsi Baráti Kör Egyesület (KBKE) 1977 és 1984 közötti – az ő szellemes megfogalmazásában – hét szűk és inséges esztendejével is behatóbban foglalkozott.

A kötet a felelős kiadó, LEITOLD Attila István előszavával, LACKOVITS Emőke néprajzkutató bevezetőjével, a szerző magyar s német nyelvű önéletrajzával, a közgyűjteményekben megtalálható műveinek szakirodalmi jegyzékével, s számtalan fekete-fehér fényképpel, rendszerező ábrával és vonatkozó rajzzal egészül ki. Jó szívvel ajánlhatjuk a most megjelent gondos összeállítást, szöveggyűjteményt, olvasókönyvet mindazoknak, kik érdeklődnek a helyi néprajz, a hon-s helyismeret, hazai népművelés, településtörténet s -fejlesztés, ill. különösen a magyarországi német nemzetiség gazdag hagyományai s mindennapi élete iránt.

NAGYPÁL Szabolcs
(Az írás megjelent újságunk 2012. évi számában.)

Díszvendégünk, a SoulAir kamarakórus

Az idei náczyhegyi ünnepen a Mindenki című, Oscar-díjas magyar film egyik főszereplője, mégpedig a Bakáts Téri Ének-zenei Általános Iskolának a SoulAir kamarakórusa lesz a díszvendégünk.

Mindez nem titkoltan azért jöhetett létre, minthogy a kórus vezetője MOLNÁR Mónika, náczyhegyi birtokos. Nagyon köszönjük minden fáradozását!

Az alábbiakban az általa megküldött bemutatkozó írást, az úgynevezett kóruséletrajzot közöljük.

Az iskolánkban hatvan esztendeje működik ének-zene tagozat, és ezzel egyidejűleg énekar is.

A jelenlegi kórusokat MOLNÁR Mónika vezeti. A SoulAir kamarakórus 2010 szeptemberében alakult, mégpedig a legtehetségesebb diákokból.

A repertoárunk gregorián, reneszánsz, barokk, klasszikus és huszadik századi kórusművek mellett, a mai minőségi könnyűzene darabjait is felöleli.

A kórusunk rendszeresen föllép az iskolai, a kerületi és a fővárosi rendezvények mellett zenei fesztiválokon.

Például, a Gyulai Zenei Fesztiválon, a Kórusok Éjszakáján, valamint a Művészetek Völgyében. Hasonlóképpen, versenyeken és jótékonyági rendezvényeken is fölléptünk.

Például a Hangfoglaló Hétfőn, továbbá, a *Süss fel nap* projekten a hátrányos helyzetű gyerekekért, illetve a Jótékonyági koncerten a Tűzoltó utcai Gyermekklinika rákos gyermekeiért az Alapítvány az Alapítványokért szervezésében.

Vagy éppen a *Művészek a Művészetért* koncerten, Székesfehérvár városában, valamint a *Jótékonyági koncerten*, a Kékgolyó utcai Onkológián.

Az ötízben megrendezett Dalosünnep projekt után a SoulAir kórus a Zenehíd projekt keretében járja a világot.

Nagy örömünkre, volt alkalmunk szerepelni az elmúlt években: Erdélyben, Ausztriában, Franciaországban, Németországban, valamint Svájcban is.

Nagyon büszkék vagyunk arra, hogy DEÁK Kristófnak a *Mindenki* című, Oscar-díjas rövidfilmjében a főszereplő kórus a mi iskolánk kórusa volt.

Ez az esemény a mostani kórust rengeteg színes fölkeréshez, valamint koncerthez segítette hozzá.

Ilyenek voltak a Havasi Balázs-koncertek, a Volt Fesztivál, a Sziget Fesztivál, valamint a Kórus-turnék Svájcban.

Voltunk a Cziffra Alapítványnak a meghívására Senlisben is. 2018-ban a kórus *Pro Urbe*-díjban részesült.

MOLNÁR Mónika

Szent Ignác szobra

A 2018-as náczyhegyi ünnepen az eddigi hagyományoknak megfelelően megtörtént a hegynek a bejáratánál álló Szent Ignác-szobor locsolása.

Ez alkalommal KNOLL József gazda öntözte meg a szent lábát a náczyhegyi borával, és közben a meglepetésünkre az alábbi, általa írt kedves verset mondta el.

Szent Ignác a védőszentünk

Szent Ignácnak lábát mosom,
Jó borommal meglocsolom,
Közben én így imádkozom:
Jó Szent Ignác, kérve kérlek,
Oltalmazd e szőlőhegyet!
Védd meg őt a jégtől, fagytól,
Átutazó tolvajoktól!
Adj kapát, kaszát a lusta kézbe,
Hogy szép legyen a hegynek képe!
Adj jobb utat autósoknak,
Mert ők sokat morgolódnak!
Adj békét a hegy népének,
Hogy békében élhessenek,
És egymásnak örüljenek!
Hisz oly kevesen vagyunk,
Nem szabad, hogy marakodjunk.
Kérlek, Ignác, ki előtted itt ellép,
Hasd át e gondolatokkal lelkét!
Isten áldjon, drága Ignác!
Engem, ha munka van, mindig itt látsz.

KNOLL József
(2018. július)

Loyolai Szent Ignác.

A Hősök-napi megemlékezés

Immáron sok-sok esztendeje hagyomány a Háborús Hősökről szóló megemlékezés a falunkban.

Az idén június első vasárnapjának a délelőttjén a szentmise után megint rájuk emlékezünk.

A megemlékezésünk a *Himnus*nak az elénekülésével indult, mégpedig az Ajkai Bányász Fúvószenekar kíséretében.

PILLER Magdolnának a szavalatát SZENGER István polgármesternek a köszöntő szavai követték.

A megemlékező beszédet SZÁNTÓ Attila János tartalékos századparancsnok-helyettes tartotta. Ezt a koszorúzás és az emlékezés virágainak az elhelyezése követte.

Ezután közösen meghallgathattuk PILLER Magdolnának az értő tolmácsolásában a *Hadifoglyokért* című római katolikus egyházi éneknek a versszakait.

Ezeket Pulán vasárnaponként a templomban a szentmise alatt, 1945 és 1950 között minden egyes alkalommal elénekeltek.

Végezetül a fúvószenekarnak a repertoárjából hallgathattunk meg néhány számot, befejezésül a *Szózáttal*.

A hőseinkről szóló méltó megemlékezésért nagy köszönet illeti Pula Község Önkormányzatát, valamint a Német Nemzetiségi Önkormányzatát.

JÁGER Eszter

Hadifoglyokért

Ha égből földre néz szemed,
Anyánk, ha bút és bajt keres,
Ha látod itt a föld porát,
Ki jár véres Golgotát,
Foglyainkra nézz, sorsuk mily nehéz,
Hát szánd meg őket,
Segítsd meg a szenvedőket.

Szűzanyánk, Te jól tudod,
Nekünk csak szenvedés jutott,
Vesd áldó két szemed reánk,
Vesd áldó imád, a Golgotánk.
Foglyainkra nézz, sorsuk mily nehéz,
Hát szánd meg őket,
Segítsd meg a szenvedőket.

Édesapák és gyermekek,
Messzi fogságban sínylődnek.
Szomorú ott az életük,
Enyhítsd súlyos szenvedésük.
A sok baj és szenvedés felett,
Sok hitves és gyermek kesereg.
Szűzanyánk, segítsd meg Őket,
Vigasztald a szenvedőket.
Foglyainkra nézz, sorsuk mily nehéz,
Hát szánd meg őket,
Segítsd haza a szenvedőket.

Szántó Attila János beszéde

Ajkai Bányász Fúvószenekar

FEKETE István

Az ima

Az ima nálam nagyon régen kezdődött. Szinte emlékeim legelején. Ülök az ágyban és egy pár száraz, öreg kéz összefogja az enyéimet.

– Mondd, kisfiam...

És én mondtam utána az imát. Az ágy puhasága simogatott, az est zsongított, az álom a szemem körül járt és én mondtam az imát, és gyöngye gyermeki képzeletemmel felemeltem lelkem az Istenhez.

Később – a diákévek kamaszos rohanásában – az ima a templomot jelentette, ahol elcsitulnak a zűrzavaros vágyak, lassúra vált a lépés, tompán koppantak a szentelt kövek és az oltár előtt lobogó örökmécs mindig megmelegített, ha kinyújtottam feléje didergő kezemet. Ekkor már nem könyvből imádkoztam és nem is a régi kis imádságokat mondtam. A kivilágosodó értelem szavakat keresett, melyek újak, szépek voltak és csak az én örömeimet, bánatomat, kérésemet vitték az Örökkévaló elé.

Aztán jött az előbbi világégés és mindig mélyen megrendített az imára zendült kürtök rivalgása s a térdre hullt harctérre induló századok halálos csendje, ahol szinte érezni lehetett az elhagyott otthonok felé szálló gondolatokat, aggodást, szeretetet, igazi imát, amely hangtalanul szárnyalt a halál felé induló férfiak lelkéből.

Ó, milyen kicsik és mégis mennyire férfiak voltak ezek a katonák, akik káromkodva ébredtek, káromkodva feküdtek és csak itt döbbsen rá, hogy az igazi kiállás hitben, vérben, fájdalomban, betegségben – és imádságban, akár ezek előtt a nyílt terek porában: az egyetlen és valódi férfiasság.

Aztán jött a zuhanás Trianon halálos völgyébe. Jött a megalázás, a szégyen, az elesettség, szegénység, járvány és jöttek az imák. Az egész nemzet megtanult imádkozni és nem szégyellték már a férfiak sem – egy-egy „szóra” – befordulni a templomba. Ezek a férfiak többnyire megjárták a harctereket és megtanulták, hogy egyetlen félelem örökös csak – nem a halálfélelem, hanem az istenfélelem. És ahogy az imádság felé fordult a nemzet, úgy emelkedtünk ki a halálra ítélt posványából.

Amilyen csendesek lettünk, olyan hangos volt körülöttünk a győztesek páholya, és amilyen fennhéjázók voltak ők, olyan alázatosak lettünk mi, mert akkor éreztük már, hogy az alázatosság-

nál nincsen nagyobb a világon. És elhallgatott körülöttünk az erőszak süvöltése, mert halkan szólni kezdtek a kassai harangok és meghallhaták az egész világon, amikor a dómban a magyarok *Te Deumot* imádkoztak. Nagy, szent pillanatokban mindig az ima volt velünk, mellettünk, értünk. Nagy örömeinkben, nagy sírásokban, csendben és viharokban: ima, ima.

És most mégis mind több helyen hallom, olvasom, hogy valaki imádj a lencsefőzeléket, imádj a karóráját, imádj a kirándulást és a táncot. Préda lett ez a szó, melyet magyar paraszttól sohasem hallott senki, és elkopott lassan, mint a kocsmaküszöb.

Mindenki „imád” mindent. A lovát, a szeretőjét, a nyakkendőjét... megszenteltelítve egy szót, az emberi lélek néma himnuszát, a tisztaság, a kérés, a vigasz, a félelem, az istenkeresés egyetlen, utolsó felkiáltását, amikor már nincs semmi, ámde semmi segítség, mentsvár, csak az ima.

Ne imádj hát mindent, édes magyarom, ne szórd lelked aranyát, nyelved szépségét a rombolás disznai elé, ne imádj semmit, csak az Istent, mert nem tudod, milyen idők jönnek és nincs az a vihar, mely elpusztíthatna, ha veled van az imádság és veled van az Isten.

Hősök napi beszéd

(Megjelent folyóiratunk 2007-es számában.)

„A férfinak, aki hazájáért halt, könnyebb a súlyos seb, és kedves a hősi halál” – fogalmaz mintegy öt és félszáz esztendővel ezelőtt híres középkori költőnk, Mátyás király kortársa, Janus PANNONIUS.

De mint minden éremnek két oldala van, alig egy jó évszázad múltán egy másik irodalmat művelő személy, William SHAKESPEARE az *V. Henrik* című drámájában pedig úgy fogalmaz: „Kik csatában halnak, ritkán halnak szép halált.”

Május van, ama hónap, amely Magyarországon az ünnepeknek a hónapja. Ünnepeink az édesanyákat, a nagymamákat, a gyerekeket a gyermeknapon, az egyházi ünnepek közül is több esik e szép tavaszi, de inkább kora nyári hónapra.

Májusnak az utolsó hete a régi idők katonáiról szól. A magyar történelemben vívott, nagy háborúkban elesett magyar honvédekről, huszárokról, tengerészekről, légi katonákról és mindazokról, akik valamely háború valamely harcmezéjén „a királyért és a hazáért”, „a hazáért és a szabadságért”, vagy „a hazáért mindhalálig” jelzavak alatt adták az életüket; azért a Magyarországiért, amelynek akkor éppen, ama történelmi helyzetben a katonái voltak.

Májusnak az utolsó háromnegyede kettő szempontból is a régi idők magyar katonáinak az ünnepi időszaka. Holnap van május 21-e: a rendszerváltás óta ez a magyar honvédség legjelentősebb és legnagyobb ünnepe, hiszen százötvennyolc esztendővel ezelőtt ezen órákban a budai Várban még el-el szólt egy-egy puska, de e napon a magyar szabadságharc az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc hadtörténetének egyik legfényesebb eseménysorozatát, a tavaszi hadjáratot zárta.

Budavár bevétele és elfoglalása, mely mintegy háromheti ágyúzás után, egy sikertelen roham után e májusi napon, május 21-én eredményezte Buda várának végső elfoglalását.

Ez órában 158 évvel ezelőtt már túl voltak a magyar katonák a harc nehezén, hiszen a döntő roham hajnalban indult, és fönt a budai vár utcáin még, mint mondtam, el-eldurrant egy-egy puska, de a Vár a magyar honvédeké volt.

Heinrich HENTZI császári tábornok várvédő seregének ellenállását a magyar honvédségnek a lendületes rohama megtörte, a falakon ott lobogott a Szűz Máriás honvéd hadi zászló, és az el-

csöndesedő budavári utcákon, kék tábori sapkában a fejükön, kávébarna zubbonyban és kék tábori nadrágban, kormos képpel, talán már összevérezett szuronyú puskát markolva a kezükben bizony ott voltak Pulának az akkori katonaköteles, honvédköteles fiataljai és férfijai, mint a 47. Zala megyei önkéntes honvédszászlóaljnak a bevonult tagjai.

Hogyan is? Miként is keveredett ide Buda várának éppen valamennyire elcsöndesedő utcáira a 47. zászlóaljnak a Puláról bevonult katonasága? Megérdemlik az ősök, hogy megemlékezzünk róluk.

Amikor 1848 májusának a végén ehelyütt, a pulai főtéren vagy talán pontosan itt a templom előtt megperdültek, először a nemzetőrségbe, majd pedig a honvédségbe a toborzást jelző dobok, akkor innét, a korabeli Puláról, 41 pulai fogott először fegyvert, mint nemzetőr, akik közül aztán később tizenöten a honvédségben folytatták szolgálatukat.

Ama csapattest, amelyikben a pulaiak szolgáltak, kezdetben a 8. tapolcai nemzetőrszászlóalj, részt vett az 1848 nyári Dráva- és Mura-menti tábori őrszolgálatban, JELASIĆ megindulása után a horvátok elleni összecsapásokban, ott voltak a pákozdi csatában, majd JELASIĆ üldözésében részt véve egészen az osztrák–magyar határig harcolva törtek előre.

Köztük a negyvenegy pulai nemzetőrrel, akik közül egy nemzetőr tiszti, egészen pontosan altiszti rendfokozatot ért el, aki nem más volt, mint HAÁZ Lipót, a község akkori jegyzője, egyben elemi iskolai tanító.

Nyár végén, aztán pedig ősszel megindult a toborzás a honvédségbe, először önkéntes jelentkezés alapján, majd amikor már nagyon kellett a katona, sorozás útján. Puláról tizenöten csaptak föl a honvédség különböző csapattestéibe, honvédnek és huszárnak egyaránt.

Nem mindenkiről tudjuk, hogy melyik csapattestben szolgált, de a két pulai huszár a 16., más néven a Károlyi-huszárezredben katonáskodott, és MOLNÁR József, JÁGER János, FISCHER Ferenc és HAÁZ János honvédekről biztosan tudjuk, hogy a 47. hadrendi számú zalai önkéntes nemzetőrszászlóalj katonái voltak.

És most kanyarodik lassan vissza a történetünk Buda várának az 1849. május 21-i, délelőtti

kormos falaihoz, a vár elleni döntő rohamot ugyanis a háromheti ágyúzás után, május 21-i döntő szuronyrohamot a 47. honvédszászlóalj indította.

Nagyon nagy veszteségek árán törtek előre a tüzéség által megrongált falakhoz, a résen benyomulva a vár belső területére, kíméletlen közelharcba bonyolódva a várvédő osztrák császári katonákkal, majd pedig azokat meghátrálásra kényszerítették.

A 47-esek nyomában pedig rögtön ott tódult be a várnak a területére az 56., szintén zalai, mégpedig keszthelyi székhelyű honvédszászlóalj, majd utánuk a többi csapattest és délre már a magyar honvédségé volt Buda vára.

A rendszerváltás óta a várfoglalásnak ezen nagy napja, vagyis május 21-e a magyar honvédség napja. Ma tehát itt emlékezünk a régi negyvennyolcas honvédekre, emlékezünk a pulai honvédekre is.

Az idő telt és múlt, a volt honvédek pedig lassanként öregedtek, de még mint nagypapák és dédpapák életben voltak, amikor 1914. július végén a kisbíró dobja ismét megszólalt itt, Pula főtérén, amely az akkori uralkodó, I. Ferenc József hadba hívó kiáltványát tette közhírré, vagyis a mozgósítást.

Megkezdődött, ahogy akkor nevezték, a Nagy Háború, amelyet később a történettudományban első világháborúnak neveztek el. Pula korabeli férfitársadalma e nagy háborúban is megfizette a maga véradóját.

Lévén Zala vármegyéhez tartozó község, a katonaköteles korú fiatal emberek a 20. honvédszázalaghoz, valamint a császári és királyi 48. gyalogezredhez vonultak be zömében. Mindezen alakulatok székhelye Nagykanizsa, illetőleg Pilsen volt.

A következő négy esztendőben a Puláról elment honvédek, bakák e két alakulatnak a csatáiban vettek részt. A keleti, más néven az orosz hadszíntéren, majd 1915. tavaszától az olasz harctéren.

Az orosz fronton Ivangorod, Ravaruzka, Luke és Lemberg (Lviv, Lvov) között küzdött és vérezett a két alakulat. Szereztek sebeket, testi és lelki sebeket, haltak sorra hősi halált az alakulat katonái, köztük a mögöttem márványtáblába vésett katonák sokasága.

1915. tavaszától, Olaszország hadba lépésétől kezdve pedig a rettegett és rémületos Isonzófronton küzdött a két ezred, Konstanjevica környékén, Monte Sabottino és Monte Sanmichele kíméletlen kőszivatagában.

A helyállásuk példaértékű és példamutató volt: ezt a levéltárak mélyén megőrzött hadijelentések és dicsérő elismerések sora bizonyítja. De ez mit sem csökkentett az itthon fiaikat, vőlegényeiket, fivéreiket, atyáikat hazaváró hátramaradtok fájaldalmán.

Amikor egy szép és erős kis fiúgyermeknek a bölcsője fölé hajol az édesanya, bizonyára nem az jut eszébe, hogy majdan egyszer katona lesz ama fiú, és majdan egyszer talán valamely háborúból nem tér vissza. És hát sok fiú nem tért vissza a környező falvakba, és nem tért vissza ide, Pulára sem. Gondoljunk most rájuk, emlékezzünk meg öröklük is.

Azoknak, akik ehelyütt éltek és még családot is alapítottak, valamint akiknek itt fiaik születtek, sajnos, nem kellett nagyon sokáig várniuk, hiszen mindössze alig kettő évtized röppent el, amire újra egy nagy világegés söpört végig Európán és a világon.

E tűzörvény magával ragadta az akkor huszonéves, sőt tizenéves korú fiatalságot sok más helyről, így Puláról is. A Magyar Királyi Honvédség katonáiként 1941-től, majd később többen a német hadsereg katonáiként 1944-től voltak kénytelenek küzdeni és harcolni.

A második világháború oroszországi, majd magyarországi frontszakaszain, megfizetve ismét ama történelmi véradót, amelyet a nagypolitika és a nagybetűs Történelem rótt rájuk ki. Ama sokat szenvedett nemzedékre, amely éppen katonaköteles korú volt, a második nagy háború, a második világháború éveiben.

Hatalmas tisztelet az elesetteknek, emlékezés a hátramaradtoknak, akiknek a feladata nemcsak az ehelyütt jelenlévőké, hanem mindenkié, aki most május végén, a honvédség napján, vagy a közelgő hősök vasárnapja alkalmából a magyar történelem nagy háborúiban elhunyt névtelen vagy név szerint ismert katonákra emlékezik és rájuk gondol.

Nyugodjanak ők akár a hazai földben, akár pedig az egykori, mára már elcsöndesült távoli harcmezőkön, a már jelöletlen közös bajtársi tömegsírokban.

És nagyon reméljük azt, hogy ha egy egészséges fiúgyermek bölcsője fölé hajol most egy édesanya vagy édesapa, még az árnyéka sem vetül a gyönyörködés örömére annak, hogy valaha a jövőben katonára, véráldozatra lesz még szüksége e sokat szenvedett szép hazánknak, Magyarországnak.

Pauer Antal emlékezete

(Megjelent folyóiratunk 2002-es számában.)

Egy esztendeje már, hogy eltávozott közülünk PAUER Antal, nyugdíjas nagyvázsonyi plébános. A veszprémi kórházban hunyt el, 2001. augusztus 1-jén.

A főegyházmegeye két érseke, sok paptársa, tisztelői, barátai és hívei sokaságának a jelenlétében augusztus 9-én, a kolontári temetőben helyezték végső nyughelyére.

PAUER Antal Kolontáron született, 1923. január 31-én. A szülei PAUER Mátyás földműves, és RÁDL Anna. Az elemi szülőfalujában, a polgári iskola négy osztályát Devecserben végezte. 1943-ban érettségizett a veszprémi Felsőkereskedelmi Iskolában.

A veszprémi Teológiai Főiskolának az elvégzése után 1948-ban, Nagykanizsán szentelték pappá.

Kezdetben kántor volt; majd 1948–1949-ben Káptalantótiiban (és a hozzá tartozó Kékkúton és Salföldön) töltött éveket. 1949–1950-ben Kőröshegyen szolgált (és Balatonföldvárott, Kerekiben, Pusztaszemesen, valamint Bálványoson).

Ezután, 1950–1953-ban Badacsonytördemicen teljesített szolgálatot (és egyúttal Szigligeten és Badacsonylábdiban). 1953–1963-ban Marcaliban (és Boronkán, Gombán, Bizén). 1963-tól plébános lett Nagyvázsony városában. Végül nyugalomba vonult, 1996-ban.

Pula az 1970-es évek elején a vigántpetendi plébániáról – helyi kezdeményezés, aláírásgyűjtés nyomán – került át a nagyvázsonyi plébániához.

Az életének közel felét itt töltötte közöttünk, velünk, értünk, nagyrészt küzdelmes, nehéz, a korábban volt politikai hatalom által megkeserített éveket.

PAUER Antal munkásságát és személyét nem felejthetjük. Főleg az utóbbi tíz-tizenegy, illetve plébánosi működésének utolsó öt-hat éve volt igen eredményes.

A korát meghazudtolóan és a testi gyötrelmeit leplezve igen tevékenyen vett részt az Önkormányzat által létrehozott, az egyházi tulajdonú épületek karbantartását és fölújítását vállaló Eszterházy Károly Alapítványban.

Része volt a templomunknak a teljes külső és belső megújításában, a Szent Flórián-kápolnának a tatarozásában, a temetőkápolnának a létesítésében. A sugallatára készült el a

Nácihegyen Loyolai Szent Ignác szobra. És mindezek mellett a hivatásához híven látta el a hívei lelki gondozását is.

A kortársai úgy fognak rá emlékezni, hogy ő volt a legutolsó pap Pula egyházi életében, akinek a működési ideje alatt – a korábbi két évszázadhoz hasonlóan – minden egyes vasárnap és ünnepnap (a nem kötelező egyházi ünnepeken is) volt helyben szentmise.

Hogy volt karácsonykor éjféli mise (ha nem is éjfélkor), és volt szentségimádás, volt nagyheti szertartás, föltámadási, meg úrnapi körmenet, legalább a templomban.

Az elhunytával tovább nőtt a paphiány, és meg kell szoknunk azt (az idősebbeknek alig elfogadható) gyakorlatot, hogy csak kéthetenként (vagy még ritkábban) vehetünk részt itt helyben vasárnapi szentmisén.

„PAUER Antal életében – írja HAMAR Imre, az első verseskötetének a szerkesztője – a papi szolgálat és a költészet édestestvériségben éltek, megfértek egymással, egymást kiegészítették, egymást erősítették.”

Az első verseit 15 éves korában írta, és az élete termését tíz vaskos verseskötet, és hasonló mennyiségű eredeti szentbeszéd őrzi kéziratban.

Versei jelentek meg: 1938-ban a *Zászlónk* című cserkészlapban, és a *Reménysugár* című lapban. Továbbá, 1950-ben a *Keresztben*, 1965-ben a *Somogyi Néplapban*, 1972-ben a *Katolikus Szóban*. Illetve, 1994-ben a *Magyar Vetésben*, 1999–2001-ben pedig a *Bakony-Baltoni Kalendáriumban*. 1943 és 1948 között CSEMBERY Szvatozár írói álnéven jelent meg a *Jézussal járom az életem át* című költeménye, valamint *A harang újra szól* című színműve.

A megjelent önálló kötetei a következők: *Vázsonyra visszanéz a nap* (Nagyvázsony, 1996), *A Csobánc tetejéről láttam a Somlót* (Kolontár, 1998), *Anyukám, csak egy kis kenyeret!* (Kolontár, 2000).

PAUER Antal nyugdíjas nagyvázsonyi plébánostól, Pula és a Nácihegy nagy barátjától a saját versével búcsúzunk:

„Köszönöm a földit és az égit,
Köszönöm a felém nyújtott kezed,
Köszönöm a pályát, mely Feléd vitt,
Köszönöm összes keresztemet...”

REMÉNYI Antal

PAUER Antal: *Magyarok menetelése*

Hogy az ánglus hajózhasson,
flancos frankja mulathasson,
belga polgár csipkét verjen,
holland kalmár kereskedjen,
talján piktör képet fessen,
germán sógor építhessen,
- te csak küszködj, jó magyar!

Rúgj, üss, birkózz kézzel, foggal:
batukáni mongolokkal,
rád zúduló cári árral,
várad dúló janicsárral,
belopódzott dúvadakkal,
velőd szívó nagyurakkal,
- te csak küszködj, jó magyar!

Párizs áttat, London biztat:
tudják, hasuk addig hízhat,
míg helyettük folyik véred.
Van is kongó bő ígélet;
vállverések híg malasztját
színnel, szóval meg-megadják:
- küszködj te csak, jó magyar!

De hogyha majd erőd fogytán
titán harcod nem bírod már,
uzsonnára fölterítnek:
csontjaidat ebciknek
vetik oda. S nem törődnek,
mit áldoztál; kiröhögnek:
- dögölj is meg, jó magyar!

(1939)

Holányi Julianna tusrajza

Búcsúznak a kétszillagosról:

Emlékezés TÁL Józsefre

(Megjelent folyóiratunk 2015-ös számában.)

Aki Pulán él sok évtizedig – és nem rongálja szervezetét cigarettával, naponta túl sok alkohollal –, annak az erdők övezte völgy tiszta levegője, kincset érő ivóvize lehetővé teszi, hogy közel egy évszázadig élvezze.

Most from ezt, amikor a Pulára nősült szikár erdészünkre, TÁL Józsefre emlékezünk, aki a következő hetekben lenne kilencvennégy éves.

Ezt már nem érte meg. Lehet, hogy hozzájárult élete „megrövidítéséhez” azon négy év is, amelyet tizedesként, a háborút követően a szovjet hadifogságban töltött.

Biztatásunkra könyvet írt erről – egy tél alatt –, a falu minden lakójának és azon túl számos hasonló sorsú bajtársának okozva evvel örömet.

Hiszen ők is megélték és tanúsítják, mindez megtörtént. A kötet címe egyetlen, mindent kifejező szó: Éhség. A rendszerváltás – és talán a falu újratelepítése – óta ez volt a második könyvbemutató Pulán.

A lakosság apraja-nagyja jelenlétében dr. SZABÓ Miklós kétszillagos tábornok, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem rektora tisztelte meg a szerzőt és a falut avval, hogy ő mutatta be a kötetet a Faluházban.

A falu egyik muzsikusa, FUIT Anita diáklány – a szereplőkhöz illően – trombitaszóval jelezte a balatoni nyaralásból sebtiben egyenruhát öltött tábornok érkezését.

Mindenki fölállt. A könyvet elolvasó tábornok úr avval köszöntötte az őt fogadó tizedest: „Mi, kétszillagosok, megértjük egymást!”

Lehet, hogy ez volt Jóska bácsi legszebb napjainak egyike. A másiktól a könyvből tudunk: négy év után a budapesti pályaudvarról induló vonattal Tapolcára érkezett.

Itt még ellenőrizték az adatait, azután lovaskocsit ajánlottak a városi vezetők, hogy hazaszállítják az amúgy is szikár, de csontsoványra lefogyott vigántpetendi fiatalembert.

Ő megköszönte, de nem kért ebből, gyalog indult a közel húsz kilométeres útnak. Már elhagyta Kapolcsot, amikor egy falujabéli fiatal jött véle szemben, és fölismerte! Azonnal visszafordult, és elhírelte, hogy megjött a TÁL Jóska!

A fél falu – aki csak otthon volt vasárnap délelőtt – elindult nyugatnak, hogy a saját sze-

mükkel lássák, a saját kezükkel érintsék, és a saját fülükkel hallják a hangját annak, aki „túlkopaltá-éhezte azon négy évet”.

Na, ez lehetett TÁL József második születésnapja.

Civilben erdész volt egész életében. A falut körülvevő erdőket bízta rá a gyakran változó nevű – hol Keszthelyhez, hol Ajkához, hol a Honvédséghez csatolt vagy tartozó, mai nevén Veszprémi Erdőgazdaság.

Erdőkerületi vezető, de kedvenc foglaltóságai közé tartozott a méhészkedés, volt olyan év, hogy több, mint ötven méhesaláddal foglalkozott.

(Manapság kevesen gondolnak arra, hogy a gyümölcsstermés azért is apadozik a faluban és a Náczihegyen is, mert Jóska bácsival kihaltak a szorgalmas virágporgyújtók is.)

A Tagyoni-hegyen művelte szőlőjét, ott volt a borpincéje és a présháza, de soha egyetlen korty szeszt nem ivott meg.

Ha lement a családnak borért, és nem akadt utastársa az utóbbi évtizedekben használt Wartburgjában, akkor képes volt arra, hogy ne hozzon bort a vendégeknek, mert a lopóval szívni sem akart a hordóból, nehogy egy korty lecsúszszék a torkán. Számptalan gyümölcsfát oltott sikerrel, értett a rózsák szemzéséhez, szolgálati fegyverét soha nem használta.

Vallásos ember volt, két iskolázott gyermekét is ebben a szellemben nevelte a háztartást ellátó feleségével. A templomban a férfiakhoz csatlakozva mindig az orgona melletti karzaton állt meg. Náczihegyi földjén, ahogy ő mondta, mindig csak „rakományt” termelt: burgonyát, gabonát, de a föld ritkán adta azt, amit várt tőle az elmunkálás ellenértékéért.

Jó erdészként értett a gombákhoz. Számptalan „titkos helyet” ismert, ahol a szentgyörgygomba vagy a szarvasgomba is megbújt. Azt mondta erről: „e területek olyan titkosak, mint szerelem”.

Szomorúan búcsúzott családjával – feleségével, gyerekeivel és unokáival, barátaival és kollégáival – együtt a falu a harmincnégy éve nyugdíjas, sokak által tisztelt, minden tekintetben egészséges, emberséges embertől.

NÁDOR István

2018/2019 a Náczihegyen: Beszámoló a PUNKTE egyéves tevékenységéről

Éves beszámolóink a Spiegel megjelenéséhez igazodva idén is a tavalyi Ignác-naptól idén júl elejéig tart. A 2018. évi Ignác-napi szentmisét Kiss Domokos tihanyi bencés atya tartotta, és ismét megörvendeztetett bennünket POLGÁR Zsófia (SZABÓ Károlyné unokája), valamint HOLLÓS Mátvás az orgonajátékukkal és az énekükkel.

Délután JÁGER István Tamás, a PUNKTE elnöke köszöntötte a meghívottakat, a szóvivő NÉNINGER JÁNOSNÉ PÉTI Mária volt. VERS Krisztof szavaltatát a városi Heimatsklang Kórus követte, ők német s magyar népdalokat adtak elő. JÁGER Eszter a magyar borról olvasott föl prózarészleteket. Szívmelengető volt, ahogy a két falubéli apróság, DÖMÖTÖR Szonja és VÖRÖS Kristóf verset mondott. Sajnáljuk, hogy HUDI József az ünnepi beszédét, mely ebben a Spiegelben olvasható, egészségügyi okból nem tudta elmondani, azt helyette TÓTH Kelemen olvasta föl. NÉNINGER Katarina népdalt énekelt. Hagyományaink folytatásaként KNOLL József náczihegyi szőlősgazda locsolta meg 2017-es borával a Szent Ignác-szobor lábát, és ehhez hangulatos versezetet is szerkesztett. A föllépőket NAGYPÁL Gáborék látták vendégül, KNOLL József s felesége; s JÁGER Tamás s felesége közreműködésével.

November 10-én került sor a Károly-napi búcsú és a Márton-nap közös megünneplésére a Faluházban. Dr. SEBESTYÉN Gyula a gyümölcsfogyasztásról és az egészséges életmódról beszélt.

Dr. BARNA Tamás az őshonos gyümölcsfajtákról és azok szaporítási lehetőségeiről tartott előadást. A fénykép- és kézműves-kiállítást vidáman és szívesen nézték az egybegyűltek.

Fényképeket küldtek be náczihegyiek s pulaiak, sőt falubéli német állampolgár is, összesen 68 képet. Örömteli, hogy fiatalok is jelentkeztek, úgy, mint GETTINGER Leila és NÁDOR Luca.

A kézműveskiállításon hímzéseket, fafaragásokat, lemezből kivágott képeket, sarokillesztő s vágószerszemet lehetett látni. Jó, hogy rendezvényeinkre szívesen jönnek az érdeklődő pulaiak, s mi is kapunk meghívót a falubéli eseményekre, s lehetőség szerint részt is veszünk a rendezvényeken, sőt közös alkalmaink vannak.

Nov. 17-én társadalmi munkát hirdetett az önkormányzat. A *Kráter* geológiai kőpark s tanösvény induló állomásának kialakítására került sor a temetőnél. A falu lakói mellett a PUNKTE képviselőjében segítettünk a munkában.

A kertbarát egyesületek márciusi borversenyén eredményesen szerepeltünk (2 arany, 1 bronz, 3 oklevél). Ápr. 6-án volt Pulán a szemétszedés. A PUNKTE képviselőjében a tálodi kirándulóhely szemetét gyűjtöttük be. A nap mérlegként kiderült: a falu határában az utak mellett nagy szemétmennyiség halmozódik föl 1 év alatt.

Együtt kéne gondolkoznunk, hogy milyen módon lehetne föl hívni az úton járók figyelmét arra, hogy a mi falunk határában és máshol se hajigálják ki az autók ablakán a szemetet: hagyjanak föl a környezetet csúfító rossz szokásukkal. Ez nem csak Pula gondja, hanem az egész országé is. Április 7-én részt vettünk a *Kráter* Geológiai Kőpark és Tanösvény ünnepélyes megnyitóján. Sokan voltak kíváncsiak erre, jó volt látni ezúttal is, hogy milyen pezsgő élet van a faluban.

Május folyamán kezdeményezésünk s előkészítő munkánk eredményeképpen a pulai Náczihegy bekertült a falu értéktárába. Erről külön írásban számolunk be. Elnökünk határidőre benyújtotta a kötelező adatszolgáltatásokat: a jelentést az Országos Birói Hivatal (OBH) felé, az adóbevallást, valamint a statisztikai jelentést.

Fontos esemény volt az egyesület életében a jún. 8-i közgyűlés s falunap. Volt külön főzöbrigádunk. Az elnökünk és Ildikó néni vadásragut főzött. Ennek receptjét az alábbiakban megadjuk. Július 6-án készülünk kirándulni Pannonhalmára. Erről már csak a következő Spiegelben tudunk beszámolni. Az idei év a faluismertető táblák és a tálodi táblák gondozásának a jegyében telik majd az egyesületünk számára.

Sajnos, az idei tavasszal egy gyöngye fagy ritkította a hegy gyümölcsstermését, és a hideg és a meleg időszakok ritkán tapasztalható gyors változása nehezítette a hegyen a mezei szorgalmat. Ilyenkor mit tehetünk? Jobb időket remélünk.

A vadásragu receptje

Hozzávalók egy üstnyi mennyiséghez: 20 dkg füstölt szalonna, 4 kg pulyka-felsőcomb, 1 kg csirkemáj, két üveg vagy doboz szeletelt gombakonzerv, egy doboz paradicsomsűrítmény, két üveg áfonyalekvár, két vagy három doboz főzötejszín, só, bors, majoranna, egy üveg vörösbőr, 1/2 kg vöröshagyma, egy fej főzöhagyma, két fej fokhagyma, víz szükség szerint. A kérdésre: mitől „vadász” a szelíd húsból főtt ragu, elnökünk találó választ adott. Attól, hogy JÁGER (vadász) főzi.

Bús Mária

Egy év történései, az én szememmel

Immáron sokadik éve kér föl az újság szerkesztője egy kis beszámoló megírására, amit nagyon szépen köszönök.

Viszont az idei esztendőben egy kicsit mégis más kérdéseket is szeretnék megemlíteni, mint az előző években, hiszen általában én csak a Pulai Ifjúsági Klub (PIK) történéseiről szoktam írni.

Az elmúlt egy évben az ifjúsági klub életében hatalmas változások nem voltak, ahogy eddig is, most is maradtunk egy kis összetartó baráti közösségnek, néhány kis saját közösségi rendezvényt megtartva.

Továbbá, a szabadidőnkhez képest igyekeztünk az önkormányzat által szervezett alkalmon is részt venni, illetve még segédkezni is azoknak az előkészületeiben, valamint a lebonyolításában.

Idén a fontosabb eseményeink közül a nyugdíjasok napját említeném meg, majd a húsvéti locsolásunkat, utána a májusfa-állítást, majd a június 8-án megrendezett falunapot.

Úgy gondolom, e rendezvényekre mindenki jó szívvvel gondol vissza, aki megjelent valamelyiken is.

Ezek közül a nyugdíjasok napját, valamint a falunapot egy pályázati forrásból sikerült megvalósítani, és az ifjúsági klub által tudtuk lebonyolítani pénzügyileg.

Idén még szervezés alatt van az ifjúsági klub nagy vetélkedője, a Teljesítmény Túra elnevezésű programunk.

Ezt 2018. szeptember 7-én, szombaton tervezünk megrendezni a környékbéli fiataloknak nyújtva egy lehetőséget arra, hogy megmutathassák, milyen fából faragták őket.

Maga a program egy gyalogtúrából áll, illetve a túrának az útvonalán néhány állomáson különféle ügyességi feladatokat kell megoldaniuk a csapatoknak, majd a közös találkozópontra a távoli rét, ahol már egymás ellen vetélkedhetnek a csapatok.

A másik kérdés, amelyről szeretnék írni, az az elmúlt egy évben létrehozott Kőparkunk és tanösvényünk.

Úgy gondolom, kevesen vannak Pulán, akik nem hallottak róla egyszer sem, és azok sincsenek szerintem sokan, akik még nem látták, például az átadáson.

Nagy örömünkre lehetőségem van több pulainak külön is megköszönni a segítséget, amellyel hozzájárultak, hogy időben és ilyen minőségben jöjjön létre e helyszín. A kőparkban az egyik táblán az alábbi köszöntő olvasható:

„Kedves Látogató, köszöntjük Önt a pulai Kráter Kőparkban, amely egyúttal a Kráter ösvény kiindulási pontja is.

A földtani bemutatóhelyet, amely a Bakony–Balaton UNESCO Globális Geopark területének egyik vulkáni látványossága is, az EFOP 1.5.2-16. pályázat keretében és finanszírozásával alakítottuk ki 2018 őszén.

Pula község önkormányzatának, lakosainak, civil szervezeteinek, vállalkozóinak összefogásával, önkéntes munkájuk révén sikerült megvalósítani az ismeretterjesztést és – a természetjárással – az egészség megőrzését egyaránt szolgáló létesítményt.

A sok évtizede felhagyott kőfejtő mesterseges fala az eltelt hosszú idő alatt természetes sziklafelületté formálódott.

Ez remek lehetőséget biztosított a vulkáni működés helyi földtani emlékeinek bemutatásához.

A hajdani bányaudvarból eltávolítottuk a visszahagyott kötörmelékot, a leomlott földet és a tájidegen akácfaakat, de megőriztük a korábban itt megtelepedett cserjéket és a régi fajtájú gyümölcsfákat.

A területet parkosítottuk; erdei bútorzat kihelyezésével gyalogos és kerékpáros turistapihenővé alakítottuk.”

2018. november 17-én, szombaton kezdődött a munka a kőpark helyszínén, ahol nagyjából tizenötven tevékenykedtünk a saját szabadidőnk nem sajnálva.

Úgy éreztem, hogy aki ott volt, mindenki egy kicsit a magáénak érezte e helyszínt, és szeretne volna, hogy tényleg egy jó színfoltja legyen kis településünknek.

Az idő távlatában elmondhatom, hogy ez így is lett, hiszen nagyon sokan kerestek meg engem személyesen is a kőparkunkkal kapcsolatos kérdésekkel.

És többször is lehetett látni családokat, kis turistacsapatokat, akik célirányosan azért jöttek Pulára, hogy meglátogassák a kőparkot, és sétáljanak egyet a környékén.

A Kőparkról további tájékoztatás található a pulai honlapon, a pula.hu/index.php/tanosveny elérhetőségen.

Most szeretném megemlíteni azon személyeket, akikkel egyrészt vagy november 17-én dolgoztunk együtt, vagy még előtte vagy azóta is áldoznak időt arra, hogy a Kráter Kőparkunk létezzék:

BÚS Mária, FEKETE Balázs, GRÁM László, HOLCZER János, HOLCZER JÁNOSNÉ Ildikó, JÁGER István Tamás, ifj. PUSKÁS László, ifj. KNOLL József, SZENGER István Bálint, SZABÓ GYÖRGYNÉ Erzsébet, valamint SZABÓ Balázs.

A külső segítségek: KORONA Csaba, és SZEGEDI Tamás, valamint HORVÁTHNÉ PAPP Katalin.

Szakmai segítség: FUTÓ János (janosfuto@gmail.com), valamint MÁCSÁNY Zsuzsanna (egyceseppko@gmail.com).

Amit még mindenféleképpen szeretnék megemlíteni, hogy alapvetően a Kőparkot mint helyszínt volt lehetőségünk létrehozni első lépésként.

A hozzá tartozó tansövény még kialakítás alatt van, de a terveink szerint ősze már lesznek hivatalos jelzések is, amelyek jelzik majd az útvonalat.

A legutolsó dolog, amelyről még szeretnék megemlíteni, az a kocsmánk. Ősszel, miután PÁLFI Pál abbahagyta a tevékenységét, a falusi kocsmánkba igyekeztünk egy új üzemeltetőt keresni.

Viszont azért azt lehet tudni, hogy a környékünkön egyre nehezebben működnek az ilyen kis vendéglátó egységek, már ha egyáltalán működnek.

Az őszi üzemeltetőkeresés után idén tavasszal újra megpróbálkoztunk, és több érdeklődő is volt.

Viszont, mivel a kocsmá üzemeltetését is csakis hivatalos úton tudjuk bérbe adni, ekképpen a hivatalosan kiírásra került pályázatra egy jelentkező volt, egy a veszprémi csapat, a Metrock-Pub Kft.

E Kft. immáron Veszprémben üzemeltetnek párhozamosan egy másik kocsmát, és egyelőre egy egyesztendős bérleti szerződést írtunk alá velük.

Szeretnék ugyanis kipróbálni, hogy egy városi kocsmá mellett milyen egy kis településen üzemeltetni – nyugodtabb körülmények között – egy kis kocsmát.

Ezúton szeretném megköszönni mindenkinek, aki az elmúlt öt esztendőben segítette az önkormányzat munkáját, és a programjaink szervezését és lebonyolítását.

Őszintén remélem azt, hogy a továbbiakban is számíthatunk majd a segítségükre és a támogatásaikra.

HOLCZER Balázs
alpolgármester,

Pula Község Önkormányzata;
elnök, Pulai Ifjúsági Klub (PIK)

Európai Unió választások Pulán

A Náczihegyi Tükör-Spiegel 1990-ben megjelent legelső számától kezdve, tehát immáron harminc esztendeje rendszeresen közöltük (megjegyzések nélkül) a Pulára vonatkozó választási eredményeket.

Az alábbiakban a 2019. május 26-án megtartott Európai Unió (EU) választásnak a pulai eredményeit rögzítettük:

A választásra jogosultak száma: 160 fő

A választáson megjelent: 93 fő (58,13%)

Nem szavazott: 67 fő (41,87%)

Eredmények:

Fidesz-KDNP	64	(68,82%)
Jobbik	11	(11,83%)
Momentum	8	(8,60%)
Mi Hazánk	3	(3,23%)
DK	3	(3,23%)
MSZP-Párbeszéd	2	(2,12%)
LMP	1	(1,08%)
MKKP	1	(1,08%)
Munkáspárt	0	(0%)

Nyárköszöntő Falunap

Az idei esztendőben, 2019-ben, júniusnak a második szombatján köszöntöttük hivatalosan a nyarat, és ünnepeltük meg méltóképpen, hogy jó pár hónapig hosszú és forró napoknak nézünk elébe.

A programterv ez évben is adott volt. Délelőtt a játszótér mellett található füves területen megkezdődtek a labdarúgó mérkőzések.

Ezeket a pulai női-férfi vegyes csapatnak a tagjai a Shitokai Hungary Karate Sportegyesület fiataljaival együtt rúgták a bőrt.

Már akkor sejteni lehetett azt, hogy aznap is forró napnak nézünk elébe, és az idő csak hozzászerez a falunapnak a színvonalához és a jó hangulatához.

Kicsivel ebéidő után a főzőcsapatok is elfoglalták a helyüket a Faluháznak a hátsó udvarán, aminek köszönhetően hamarosan inycsiklandozó illatok terjengtek a levegőben.

Mindeközben a még sportolni vágyók a Faluházban csocsó, pingpong és léghoki versenyre nevezhettek be.

Jómagam, elcsábítva a szomszéd lányokat is, fölidéztam a régi kocsmái csocsózásoknak a hangulatát, beálltunk egy-két körre.

Az egészség az első, azután majd jöhet a szórakozás – akár ez is lehetett volna a jelmondata dr. SEBESTYÉN Gyula háziorvosunk „kihelyezett rendelésének”.

Ő az egészséges életmódra vonatkozó tanácsadásával mindenkinek a rendelkezésére állt a délutánnak a folyamán.

Ebéd utánra immáron egészen szép számban összegyűlt a falunak az apraja-nagyja, és szerencsére más falvakból is sokan döntöttek a mi nyárköszöntőnk mellett, mintegy hétvégi kapcsolódásként.

Az idei esztendőben a kisebbekre is gondoltak a szervezők, így az udvaron egy színes és nagy ugrálóvár várta a totyogókat egy kis közös szórakozásra.

A késő délután folyamán a fölállított színpad is megtelt étellel, először a már délelőtt a focipályán bemelegített Shitokai Hungary Karate Sportegyesületnek a látványos bemutatóját láthatuk.

Ezt követte a Kapolcsi Polgárőr- és Hagyományőrző Egyesületnek a dalos műsora, majd zárásként a Kinizsi Táncegyüttes verte föl a színpad porait.

Az imént említett színvonalas előadások kellőképpen megalapozták az estének a hangulatát.

A hagyományos májusfa-kidöntés előtt kihirdették a különböző sportversenyeknek az eredményeit.

Itt jegyezném meg, hogy a Kab-hegy utcai lányokkal sajnálatos módon nem kerültünk dobogós helyre.

Ahogy azonban a mondás is tartja, a részvétel a fontos, mi is ezzel igyekeztünk nyugtatgatni magunkat.

A finom pörköltnek és a remek ragunak az illata addigra már teljesen elárasztotta az udvart.

A kóstolásuk azonban kicsit még váratott magára, mert a májusfa-kidöntés következett, idén is rendkívül sikeresen.

Az udvar kicsit lecsöndesült, mindenki tányért és kanalat ragadott, és megkezdődött a kóstolás, a különböző konyhaművészeti élményeknek a begyűjtése.

A csöndet végül az Esztám Band hattagú, fiatalos csapata törte meg, akik rendkívül színvonalas koncertet varázsoltak vacsoraidőre; olyannyira, hogy az evést lassacskán a közös éneklés és a tánc váltotta föl.

A veszprémi csapatnak az előadását POLGÁR Csaba esti hangulatfelelős váltotta, aki immáron sokadik alkalommal hívta a nagyterembe a táncolni vágyókat.

Az a helyzet, hogy több, mint öt esztendője nem vagyok immáron állandó lakója a falunak, Pulának, minden olyan esemény azonban, amely a településünkkel kapcsolatos, vagy lehetőséget ad arra, hogy a régen vagy ritkán látott rokonokkal, ismerősökkel, falubéliekkel együtt egy kis időt tölthessek, elsőbbséget élvez minden mással szemben.

Nagyon jó azt látni és tapasztalni évről-évre, hogy az érzéssel egyáltalán nem vagyok egyedül.

A Falunapra ellátogatóknak a nagy létszáma, valamint a vacsora utáni közös vonatozás, az együttes éneklés és a táncolás is bebizonyította azt, hogy mindenféleképpen érdemes időt szánni a hagyományokra, illetve a különböző hagyományőrző programokra.

JÁGER Eszter

Falunap madártávlatból

Esztám Band

A Shitokai Hungary Karate Sportegyesület

Fölvidította a közönséget az Esztám Band

„Pálos települések” VIII. találkozója (2019, Iharos)

A határában fekvő pálos kolostorom, Tálod miatt immáron Pula is bekerült a pálos települések közé.

Az idén első ízben kapott meghívást a pálos településeknek a találkozójára. Az önkormányzatnak köszönhetően a PUNKTE képviselőjében ott lehettünk a küldöttségben.

A Somogy megye délnyugati részén elhelyezkedő közel ötszáz fős Iharos község volt a házigazdája 2019. június 22-én a nagyszabású rendezvénynek.

„Helyi identitást és közösségi részvételt erősítő közösségfejlesztés a Csurgói járás községeiben” című Európai Unió (EU) pályázat támogatta a szervezést.

A résztvevőket HORVÁTH György, Iharos polgármestere fogadta, aki egész nap lelkesen irányította és széleskörű tájékozottsággal vezette a programokat.

A pálosokról

A pálosok névadója Remete Szent PÁL (Théba, 228 – Théba, 341), akit a rend szellemi őseként és példaképeként tisztel.

Az alapítójuk a rendi hagyomány szerint Boldog ŐZSÉB (Esztergom, 1200 körül – Pilisszentkereszt, 1270. január 20.) volt.

Ő a tatárjárás során teljesen elpusztított országunknak az újraélesztését tekintette az életcéljának.

A pálosok rendje a XIV. és a XV. században a ferencesek mellett Magyarország legelterjedtebb és legnépszerűbb szerzetesrendjének számított.

Az életstílusukban és a szertartásukban, a szervezetükben és a tevékenységeikben, így a művészeti alkotásaikban is az akkori magyarságnak az igényei és a szellemisége jobban tetten érhető, mint más rendek életében.

Ez az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend. Az öltözetük a fehér kázmza, ők a fehér barátok.

A pálos szerzetesek életében az imádság, az elmélkedés, valamint a kétkezi munka játszott lényeges szerepet.

A középkorban a monostoraikat és az azokhoz tartozó gazdaságokat a saját kezük munkájával rendezték be.

A kolostoraikat a lakott helyektől távol, domb- és hegyvidéken, nem túl magas erdőkben és völgyekben, vízforrások közelében építették.

Szoros kapcsolatban maradtak ugyanakkor a helyi úthálózattal is. Ezt láthatjuk Tálod esetében is.

Az egyik legnevezetesebb pálos szerzetes a XVI. században élt MARTINUZZI Fráter György volt, aki nagy szerepet játszott az Erdélyi fejedelemség megalakításában.

Később, a XVIII. és a XIX. századnak a fordulóján pálos szerzetesek, mégpedig VERSEGHY Ferenc, ÁNYOS Pál és VIRÁG Benedek alkották a költészetükkel az irodalmunknak a jellegzetes vonulatát.

1786-ban II. JÓZSEF e rendet is fölöslatta. A pálosok lengyel földre menekítették a hagyományait.

A pálos rendnek a megszüntetése után mintegy százötven esztendőig nem sikerült újraélednie Magyarországon, csak 1934-ben nyílt lehetőség a hazatelepülésre.

A rendnek a kibontakozását azonban megakadályozta az, hogy a kommunista államhatalom 1950-ben fölöslatta a szerzetesrendeket.

Ekkor hazánkban a pálos szerzeteseknek a pontos száma harmincnolc volt. A tagoknak a toborzása azonban titokban folytatódott a kispapok közül.

Róluk az örökfogadalmuk után még szeminárium elöljáróik, sőt a püspökük sem tudta azt, hogy pálos szerzetesek.

A rendszerváltozást követően négy kolostorban indulhatott meg ismét a pálos élet: mégpedig Budapesten, Pécsen, Márianosztrán, valamint Petőfiszálláson.

A rendszerváltás utáni újraindulás után mintegy negyedszázaddal, 2014 óta az erdélyi Hargitafürdőn is pálos szerzetesek imádkozzák már a zsolozsmát.

Napjainkban hazánkban kívül Lengyelországban, Németországban, Olaszországban, Fehér-Oroszországban, Ukrajnában, Horvátországban, Szlovákiában, Csehországban, Belgiumban, Kamerunban, Ausztráliában, a Dél-Afrikai Köztársaságban és az Amerikai Egyesült Államokban (USA), ötvennégy rendházban, körülbelül mintegy négyszáz pálos szerzetes él.

A központjuk ma a lengyelországi czestochowai monostor a Jasna Gorán, ahol a Fekete Madonna ikonja a lengyeleknek az egyik nemzeti zarándokhelye.

A találkozóról

Pontosan huszonöt pálos település képviselői voltak ezúttal jelen (négy Zala megyei, öt Somogy megyei, kettő Veszprém megyei, négy Pest megyei, kettő Komárom-Esztergom megyei, öt Borsod-Abaúj-Zemplén (BAZ) megyei, egy Baranya megyei, egy Bács-Kiskun megyei, valamint egy erdélyi).

A pálos településeknek a névsorát egy táblázatban adjuk meg. A délelőtti program a falu Gyümölcsoltó Boldogasszonynak szentelt templomában szentmisével kezdődött, amelyet VARGA László püspök úr vezetett.

Együtt szentmisézett vele CSÓKA János, a pálos rend tartományfőnöke, valamint LACZKÓ-ANGI Gyula plébános úr is.

A püspök úr arról beszélt, hogy a pálos rend és Szent LÁSZLÓ (Iharoson nagy a Szent László tisztelet!) is megértették az idők jelét és erre válaszoltak.

És ma vajon mi az idők jele? Az egység és a közösség építése. Ez egyben az Isten akaratának a megvalósítása is.

Amennyiben valakinek értékrendje, meggyőződése, hite van, az kevésbé lesz befolyásolható, kézivezérelhető.

A szentmise után CSÓKA János arról beszélt, hogy a pálos településeket az köti össze, hogy a határukban romok vagy éppen működő templomok őrzik a pálosoknak az emlékét.

A településnek a múltjával foglalkozás egy igen hatalmas érték, és ez az összetartozásnak az alapja.

A találkozót köszöntötte még SZÁSZFALVI László országgyűlési képviselő, valamint HUSZTI Gábor, a Somogy megyei közgyűlésnek az alelnöke is.

Ezután ünnepélyes keretek között átadták a pálos települések vándorzászlaját a jövő évi rendezőnek, Füzérnek.

Ezt követően megkoszorúzták a Szent László-szobrot, és fölavatták GYÖNGYÖSI Gergely (1472–1531) pálos generálisnak, a rend hajdani történetírójának ezen alkalomra készült gyönyörű szobrát.

Szent LÁSZLÓnak a hagyományörző vitézei (vagyis a mai helyi fiatalok) látványos harci bemutatót tartottak, az óvodások aranyos műsort adtak.

A rendkívül finom ebéd után megtekintettük Iharos pálos emlékét, a mai temetőben lévő romokat.

Továbbá, megnéztük az altemplomban az INKEY-családnak a kriptáját, a GYÖNGYÖSI Gergelyről elnevezett helytörténeti gyűjteményt és a tájházat.

Ezután a közeli Pogányszentpéter településre mentünk el, ahol a különböző pálos emlékekkel és a falu önazonosságának az őrzésével ismerkedtünk.

A programból kimaradt az utolsó földesúri család, az INKEYEK által létesített Ágneslaki arborétumnak a megtekintése, mert utolért bennünket a zivatar.

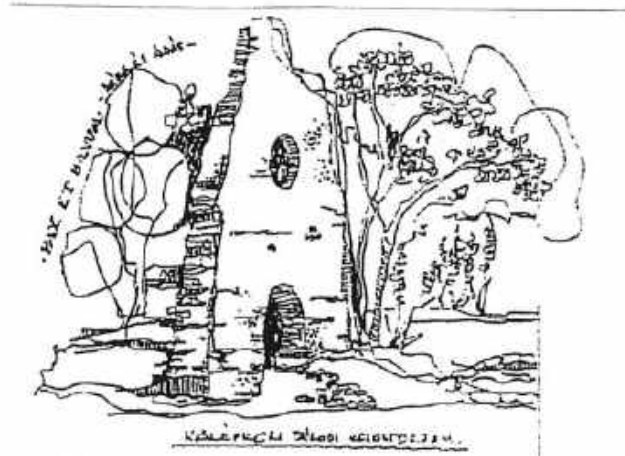
Nagyon gazdag és érdekes nap volt ez a számunkra. Ezzel az írással kedvet szeretnék csinálni a pulaiaknak.

Jó volna, amennyiben jövőre teljesen megtelnék a falubusz az érdeklődőkkel, akik Füzérre utaznak, a pálos településeknek a 2020. évi találkozájára.

Biztos vagyok benne, hogy nem fognak csalódní. A megjelent, pálos emlékekkel rendelkező települések a következők:

Hangony, Sajólád, Pilisvörösmart, Köröm, Nagyszakácsi, Martonyi, Lipeszentadorján, Balatonszemes, Pilisszentlászló, Füzér, Pula, Zalacsány, Pilisszentkereszt, Márianosztra, Pécs, Páloskert-Gálosfa, Zalamerenye, Petőfiszállás, Esztergom, Keszthely, Nagyvázsony, Hargitafürdő, Pogányszentpéter, Iharos, valamint Nagykanizsa-Miklósfa.

Bús Mária és
PÉTI Miklós

Pula Települési Értéktárában a Náczihegy

Az Országgyűlés 2012. évi XXX. törvénye rendelkezik a magyar nemzeti értékekről, és a hungarikumokról.

Ennek megfelelően Pula Község Önkormányzata is létrehozta a Települési Értéktár Bizottságát.

Ez a „Települési Értéktárban” hivatott megszerezni a különböző helyben föllelhető nemzeti értékeket.

A 2017-ben elindított Települési Értéktárba elsőként a „Pulai Római Katolikus Templom” és „REMÉNYI Antal, Tóni bácsi életútja” került be.

Ebben az esztendőben tovább bővült Települési Értéktárunk a következő értékekkel: „HARMATH István életútja és munkássága”, a „Kráter Kőpark”, illetve a „Náczihegy”.

Az utóbbi döntés a PUNKTE-nak a kezdeményezésére indult el, amelyhez a következő történeti leírást is csatoltuk:

A Pula határához tartozó Tálod falunak az első említése 1171-ből való, a kolostorát pálosok, majd ferencesek lakták.

Pula a RÁTÓT nemzetségnek volt a legkorábbi birtokai közül az egyik. Pula az 1333-as oklevelekben szerepelt először, mint templomos hely.

A papjai, MIHÁLY, majd DEMETER negyven kis dénár pápai tizedet fizettek a veszprémi főesperességhez.

Az 1400-as években Pula a GYULAFIAK birtoka volt. A törökök elűzése után, 1552-től a vidék elnéptelenedett.

Pulának az újratelepítése az 1746-os esztendőben történt meg, német telepésekkel, akik a nyelvüket egészen a huszadik századnak a közepéig őrizték.

A hagyományait és önazonosságukat azonban egészen máig óvják. A falunak a határa 1627-től az ESTERHÁZYAK devecseri uradalmához tartozott.

1811-ben a pulai jobbágyok azon lényeges kéréssel fordultak a saját földesurukhoz, hogy tegye lehetővé a számukra ehelyütt a szőlőnek a telepítését.

A Fölsőerdőnek a területén a földesúrtól kapott huszonnyolc hektáron az erdőt kiirtották, és 1812-ben immáron el is telepítették a szőlővesszőket.

Hetvenöt parcellát alakítottak ki, a területük átlagosan egy magyar hold volt (= 1200 négyszögöl = 0,432 hektár).

Magát a szőlőhegyet a területet adományozó földesúri családnak az e korban született Ignác nevű fiúutódjáról „Náczihegy”-nek nevezték el.

1817-ben azzal a kéréssel fordultak a helyiek a földesúrhoz, hogy pincéket építhessenek a hegyen a bornak az elkészítése és a tárolása céljából.

Az eredeti pincék alakját még néhány épület őrzi is a hegyen. Külön érdekesség a dézsmapince, ahol a földesúrnak járó borhányadot gyűjtötték be és tárolták évente.

A szőlőhegyen a rendet, valamint a működést egy rendtartás szabályozta, amelynek a betartására különböző választott tisztségviselők ügyltek.

Az 1800-as éveknek a végén a filoxéra, 1950-ben pedig a termelészövetkezet (téesz) megszervezése vetette vissza a szőlőhegynek a fejlődését.

Az 1980-as évektől megélnékvált az élet a Náczihegyen. Több elszármazott tért vissza a területet művelni.

A környező, valamint a távolabbi városoknak a lakosai közül is sokan szereztek ehelyütt birtokot.

Mára az egykori szőlőhegyből Pula zártkertje lett. A 28 hektár 3417 m² zártkerti területen kilencvenöt földrészlet van.

Az egykori szőlők helyén szántó, gyeper, gyümölcsös is található, de még számos szőlőparcella is van.

A szőlőhegyen több régi és őshonos gyümölcsfát gondoznak, sőt manapság már szaporítanak is.

A Náczihegynek az 1980-as évektől kezdődő fokozatos benépesülésével egy újfajta kapcsolatrendszer jött létre a falunak a lakosai, valamint a szőlőhegynek a távollakó tulajdonosai között.

A falubéliek pedig segítették az idetelepülőknél a beilleszkedését, valamint gyökeret eresztését.

Az alkotó lelkületű új szomszédok is hozzájárultak a tájnak a szépítéséhez, valamint a kapcsolatoknak a gazdagításához.

Például, a szőlőhegyi rendtartásnak a szoborba faragtatásával SZABICS Ferenc szentesi fafaragó népművész által.

Ignác-nap táján, júliusnak az utolsó szombatján szentmise van a falu templomában, és igényes ünnepség a szőlőhegynek a bejáratát jelző Szent Ignác-szobornál.

Harminc éve folyamatosan megjelenik az Ignác-napi ünnepségre a Nácihegyi Tükör-Spiegel.

Ez nemcsak nácihegyi, de pulai időszerű dolgokat, valamint történeti és néprajzi visszaemlékezéseket is közöl.

Az évente megjelenő helytörténeti folyóiratnak a szellemiségét a címlapján idézett mondas adja meg:

„Minden rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség”: ez egy idézet az egykori szőlőhegyi rendtartásnak az első mondatából.

Több mint tíz esztendeje a szőlőhegyi tulajdonosoknak egy részéből megalakult civil szervezet a falunak a másik két civil szervezettel és az önkormányzatával közösen is tart rendezvényeket.

Például, fényképkiallításokat, kirándulásokat, Márton-napi ünnepet. Az értéktárba fölvett a következő indoklással kértük:

Minden településnek az életében rendkívül nagy jelentőségű annak zártkert jellegű, szőlő- és gyümölcsstermesztésnek a céljából kialakított része.

És pontosan így van ez Pula esetében is: tekintsünk csak kicsit vissza kicsit a történelmünkben.

Azt találjuk, hogy az ideérkező német telepes őseink nem sokkal az ideérkezésüket követően szőlőtelepítéshez kértek engedélyt.

Ezután, az itt folyó közös életet sajátos törvénybe, vagyis „articulus”-okba foglalva szabályozták.

A mai, igencsak fölgyorsult világunkban az értékrendeknek a megváltozásával az itt folyó szőlőtermesztés – eléggé érthető módon – visszább szorult.

A nyugodt, ugyanakkor kellemes környezet azonban az értékét folyamatosan emeli, ami miatt már nemcsak a helybeliek, hanem a távolabbról érkezők is a „nyugalom szigeteként” minősítik.

A PUNKTE terveiben szerepel a Települési Értéktárnak a bővítése, többek között a tálodi pálos kolostorral.

Pula község Települési Értéktáráról további részletek olvashatók a pula.hu honlapnak az „Értéktár” menüpontjában.

Pula ősrégi pecsétje

A botswanai Pula

A címet olvasva esetleg arra gondolhatunk, hogy a nagyvilágban történt kutakodásunk során újabb, a miénkkel azonos nevű településre bukkantunk. A keresgélés igaz, ámde egészen másról van szó!

Maga az ország – Botswana – Afrikának a déli felén fekszik, a területe körülbelül hatszoros, a lakosságnak a létszáma azonban csak ötöde Magyarországnak.

Az itt forgatott *Az istenek a fejükre estek* című film, a *Kalahári-sivatagnak*, vagy éppen a *busman* őslakóknak az említése immáron egészen ismerős és barátságos színben tünteti föl az országot.

A csattanó, amely ennek a cikknek az írását ihlette, az, hogy az ország címerének a köze-

pén lévő pajzs alatti szalagon egyetlen egy szó, az országnak a jelmondata, „PULA” olvasható.

A Botswanai őslakosoknak a nyelvén a *pula* szó *esőt* jelent. Hogy ez mekkora nagy kincs, azt nagyon is jól tudjuk. Az ottani értéke pedig nyilvánvalóan szinte fölbecsülhetetlen.

Amennyiben pedig az értéknél tartunk, akkor már meg sem lepődünk azon, amikor kiderül, hogy Botswanának a pénzneme is a pula. Ezek után mi más is lehetne a nemzeti jelmondatuk, mint *Pula* (Eső).

(Az írásban szereplő tények és képek a Wikipédiából, a szabad enciklopédiából származnak, ahol további hasznos tájékoztatás is olvasható ezzel kapcsolatosan.)

Botswana címere

„1 Pula” pénzérme

És még két Pula

Az isztriai félszigeten az amfiteátrummal

Szardínia szigetének dél keleti csücskén

Mindennapi kenyerek

A kenyérnek az „ősével” immáron a régi civilizációkban is találkozhattunk, a különféle gabonaszemeket kezdetben nyersen, majd pörkölve, később pedig megőrölve fogyasztották.

A föltételezések szerint a kenyérsütés mintegy véletlenül alakult ki, amikor a megőrölt gabona, valamint a víz sűrű keveréke ráesett egy tűzben izzó kőre. Szintén valószínűleg egy véletlennek köszönhetjük magát a kelesztett kenyeret is, amikor az agyagedényekben tárolt árpamassza megduzzadt, buborékos lett, és könnyebb, finomabb lepényféle sült ki belőle.

Ugorjunk egy kicsit az időben. A nagyanyáinknak az idejében minden parasztház konyhájának elengedhetetlen része volt a kemence, amely a fűtés mellett sütési, főzési, valamint aszalási szerepeket is ellátott, de talán a legfontosabb föladata a kenyérsütés volt.

Abban az időben faluhelyen mindenki maga sütötte a kenyeret. Ez a tudomány – nagyon sok más mellett – minden családban az anyáról a leányára szállt, aki, mire eladósorba került, meg kellett, hogy tanulja ennek minden csínját-bínját.

Mindezt SZABÓ Károlyné meséli, vagy ahogy mindenki ismeri, TASNER Terus néni. Nem hagyta feledésbe merülni e mesterséget, mind a mai napig maga süti a „mindennapi kenyerét”. Tanulhatunk hát tőle. Elmondja, hogy ő hogyan készíti el a kenyerét. Igaz, néki van kemencéje, amelyet még a férje, a néhai SZABÓ Károly bácsi épített, az alábbiakban közzétett változatot azonban bárki otthoni gázsütőjében is elkészítheti.

Kenyérsütés sütőben, Pulán

Hozzávalók: 1 kg világos (vagy teljes kiőrlésű) rozsliszt, 0,5 kg teljes kiőrlésű rozsliszt, 3 kg rendes fehér BL 55-ös liszt, 2 vagy 3 marék kovász, 2 dkg élesztő, 2 marék só (annyi, ahány kenyér), egy tányér főtt és reszelt krumpli.

Az elkészítése: a kovászt az előző nap délben (vagy estefelé) langyos vízbe beáztatjuk, többször is megkeverjük. Este megszitáljuk a lisztet is, az egyik sarkába belekeverjük a kovászt (amellett, hogy egy kis élesztőt is tegyünk bele).

A megfőtt krumplit lereszelve belekeverjük. Reggel, mielőtt elkezdjük dagasztani, vegyünk ki egy kis kovászt egy tányérba, melyet félreteszünk a következő kenyérsütéshez, s a végén morzsoljuk föl. Ezután belétezzük a sót, és annyi langyos vizet, amennyit csak fölvesz.

Ebből két nagy kenyeret sütünk. Amennyiben megkél, akkor „megszakítjuk”, vagyis újra átgúrjuk. Minél többször tesszük ezt, annál foszlósabb lesz. A gázsütőben egész lángon, körülbelül másfél óráig – tüpróbáig – sütjük.

A hagyományos kenyérsütés, mint látjuk, egyáltalán nem is olyan egyszerű, a teljes munkafolyamat majdnem egy egész napig eltart. A friss házikenyérnek a látványa, az illata, valamint a kóstolása azonban mindenért kárpótol.

Köszönjük Terus néninek az elmondottakat, és kívánjuk, hogy még nagyon sokáig kovászolja, gyúrja, szakítsa, dagassza, valamint süsse a finomabbnál finomabb házikenyeret.

Lejegyezte: JÁGER István Tamás

Dagasztom, míg fényes nem lesz, el nem válik a kezemtől

Kovásznak valót félreteszek a következő kenyérsütéshez

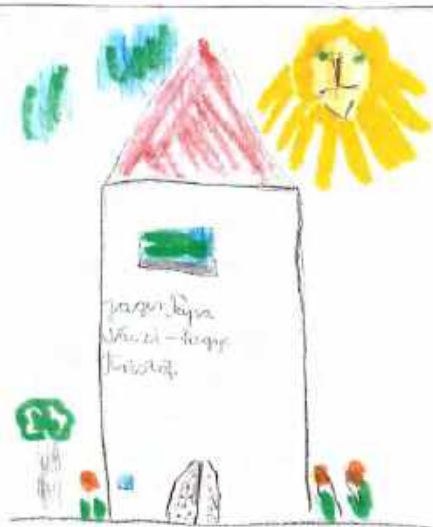

„Ha kisült már, ide véle”

A rajzpályázatra beérkezett alkotások

A pulai kötődésű gyerekek számára kiírt hagyományos rajzpályázatunk idén is sikert aratott. Azt kértük, hogy a gyerekek a környezetünkben megélt élményeikről készítsenek rajzokat. Nyolc pályamunka érkezett. Az alábbiakban mindegyiket közöljük kicsinyített formában, a rajzokhoz kapott sokatmondó címekkel együtt.

Az eredményhirdetés a náczihegyi ünnepünkön lesz, addig is gratulálunk minden résztvevőnek!

Jäger papa Náczihegye
Vörös Kristóf 7 éves

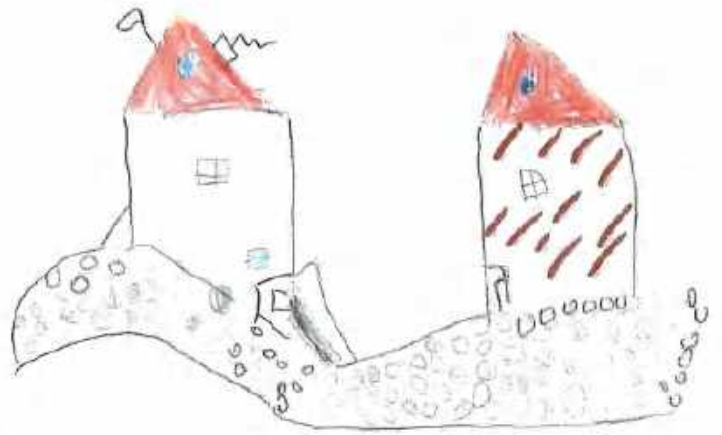
Élet a pulai erdőn
Péti-Györffy Zoé 8 éves

Virágoskertünk
Fitler Izabella 4 éves

Udvarunkon nagy diófa
Fitler Lilien 6 éves

Náczihegyi út pincékkal
Vörös Kristóf 7 éves

Pulai házunk a kerttel
Péti Bálint 7 éves

Az erdő állataival
Fitler Lilien 6 éves

Pulai házunk vasárnap este
Péti Kornél 9 éves

MEGHÍVÓ

Pula község Önkormányzata, a Német Nemzetiségi Önkormányzata, a Pulai Ifjúsági Klub, valamint a Pulai Náci-hegy Kertbarát és Tájégozozó Egyesület (PUNKTE) meghívja Önt és barátait a

Náci-hegyi ünnepre 2019. július 27-re, szombatra.

Ünnepségünk fővédnöke Fenyvesi Zoltán országgyűlési képviselő

A Náci-hegyi ünnep programja:

10 órakor a templomban ünnepi misét tart Kiss Domokos tihanyi bencés atya

Orgona és ének: Polgár Zsófia és Hollós Mátyás

16.30-kor indul az önkormányzat kisbusza a falu végéről, a nyugdíjasok, mozgáskorlátozottak, fájós lábúak Szent Ignác szoborhoz való felviteléről a falugondnok gondoskodik. Kérjük, jelezzék a falugondnoknak (Jáger Tamás), akik vele szeretnének tartani. Minden utcából felviszi azon érdeklődőket az ünnepségre, akik jelentkeztek és a kapu előtt várják a falugondnokot. A helyszínen székeket és padokat biztosítunk az idősebb korosztály számára. A nézők visszaszállításáról is gondoskodik az önkormányzat.

17 órakor a Szent Ignác szobor erdei színpadán tartjuk az Ignác-napi ünnepséget.

Az ünnepség a **Himnusz** közös eléneklésével kezdődik.

Szövívő: **Néninger Jánosné Péti Mária.**

- A megjelenteket köszönti **Szenger István polgármester**
- A rendezvényt köszöntik a **pulai Német Nemzetiségi Önkormányzat** és vendégei, a **nagyvásonyi Német Nemzetiségi Önkormányzat**, valamint németországi testvértelepülésük, **Falkenberg** delegációja
- **Dömötör Szonja** és **Vörös Kristóf** verset mond
- Ünnepi beszédet mond **Vörösmarty Éva**, a Veszprém megyei közgyűlés alelnöke, a Veszprém megyei Értéktár Bizottság korábbi elnöke
- Énekel a „**Mindenki**” című **Oscar-díjas** filmből ismert **Bakáts Téri Ének-zenei Általános Iskola SoulAir** kamarakórusa. Karvezető: **Molnár Mónika**
- **Néninger Katarina** szava
- A rajzpályázat jutalmait kiosztja **Nagypál Gábor**
- A hagyományaink folytatásaként **Péti Miklós** Náci-hegyi szőlősgazda locsolja meg a 2018. évjáratú borával a Szent Ignác szobor lábát.
- Az ünnepséget a **Szózat** közös eléneklésével fejezzük be.

Az ünnepség után pogácsával, borral és üdítővel baráti beszélgetésre várunk mindenkit a helyszínen. A fellépőket pedig a Jáger Stefán pincéjénél gőzölgő bogrács várja.

A pincéknél családi tábortűz, borkóstoló és csillagvizsgálás hajnalig.

Mindenkit szeretettel várnak a szervezők.